Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КОМИТЕТИ
ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 232 (9878). ● 1990 йил 5 декабрь ● чоршанба ● Баҳоси 3 тийин.

Инсонпарварлик ёрдами билан чет эллардан ССЖИга юборилаётган озиқ-овқат ва дори-дармондан фойдаланишни ташкил этиш ҳақида

ССЖИ Президенти М. С. Горбачев «Инсонпарварлик ёрдами йўли билан чет эллардан ССЖИга юборилаётган озиқ-овқат ва дори-дармондан фойдаланишни ташкил этиш ҳақида»ги фармойишни имзолади.

Шу мақсадда марказий комиссия тузилди, бу комиссия ўз фаолияти ҳақида ССЖИ Президентига ҳисоб беради. ССЖИ Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари Л. А. Воронин комиссия раиси этиб тасдиқланди. Комиссия таркибига ҳокимият ва бошқарув идораларининг, жамоатчиликнинг ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш маҳкамаларининг вакиллари киритилади.

Комиссияга олинаётган дори-дармон ва бошқа молларни ташиш ҳамда тақсимлашга оид барча аниқ масалаларни ҳал этиш топширилган. Бу ёрдам биринчи навбатда тиббиёт муассасаларига, болалар уйларига ва қарияларнинг уйларига, офатлардан азият чеккан районларга юборилиши керак.

(ТАСС).

КОРЕЯ ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИ ССЖИга ТАШРИФ БУЮРАДИ

ССЖИ Президенти М. С. Горбачевнинг таклифига биноан Корея жумҳуриятининг Президенти Ро Дэ У 1990 йил декабрь ойининг ўрталарида Совет Иттифоқига расмий ташриф буюради.

«Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси бўлинмаларида йилни меҳнатда яхши кўрсаткичлар билан якунлашга интилаётган чеварлар кўплаб топилади. 6-цех тикувчиси Феруза Тошевна Бўрнева ҳам шундай ташаббускорлардан. Ўз касбини пухта эгаллаган моҳир ишчи смена топшириқларини 170 фоизга етказиб бажармоқда. Ишининг сифати юқори бўлаяпти. Ўзининг тажрибасини корхонага янги келган ёшларга ҳам бажонидил ўргатмоқда. Суратда: Ф. Бўрнева.

А. РАҲИМБОЕВ суратга олган.

ТАСС ахбороти

ТУТАШТИРИШГА ҲОЗИРЛИК

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 3 декабрь. (ТАСС). Виктор Афанасьев, Муса Манаров ва Тоехиро Акиямадан иборат халқаро Совет-Япония экипажи космик парвозининг иккинчи куни эрталаб соат 5 да бошланди ва у Москва вақти билан соат 18 гача давом этади. Космонавтлар учиш дастурига мувофиқ «Союз ТМ-11» кемаси бўлинмаларининг зичлигини, унинг ичидаги системаларнинг ишга лаёқатли эканлигини текширдилар. «Мир» илмий-тадқиқот комплекси билан олисдан туриб, яқинлашиш мақсадида иккита машқ бажарилди.

Кема орбиталарининг параметрларини тўғрилаб қўйилганидан сўнг, уларнинг:

— ер юзасидан энг кўп узоқлашуви — 326 километрни;

— ер юзасидан энг кам узоқлашуви — 283 километрни;

— айланиш даври — 90,3 минутни;

— оғиши — 51,6 даражани ташкил этмоқда.

Бугун Геннадий Манаков билан Геннадий Стрекалов учун комплекс парвози йўлида ер юзасини кўз билан кузатиш ва уни суратга олиш, космик нурланиш хусусиятларини ўлчашга доир тажрибалар ўтказиш, «Чибис» пневмовакуум кийимида машқлар бажариш режалаштирилган. Жисмоний машқлар ва дам олиш учун ҳам вақт ажратилган.

Телеметрия хабарлари ва орбитадан олинаётган маълумотларга қараганда, «Союз ТМ-11» кемаси билан «Мир» комплексининг ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

ЯПОНИЯ БОШ ВАЗИРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ТОКИО, 3 декабрь. (ТАСС мухбири Александр Копнов). Япония фуқароси, Ти-Би-Эс телекомпаниясининг журналисти Тоехиро Акияманинг «Союз ТМ-11» кемасида фазога қилган биринчи парвози Япония-Совет ҳамкорлигининг натижаси бўлди. Бу жуда зўр иш бўлди, деди бугун мамлакат Бош вазири Тосики Кайфу журналистларнинг саволларига жавоб қайтариб.

«Ҳозир инсоният олдида атроф муҳитнинг булғаниши, сайёрамизда ҳавонинг ҳаддан ташқари исиши ва эҳтимол, биз ҳали билмайдиган бошқа кўплаб муаммолар турибди. Ана шу муаммолар тезроқ ҳал этилишини хоҳлардик». «Парвоз эндигина бошланди, лекин мен унинг муваффақият қозонишига умид қиламан», — деди Япония ҳукуматининг бошлиғи.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

УМУМГЕРМАНИЯ САЙЛОВЛАРИ НАТИЖАЛАРИ

● ГЕРМАНИЯДА парламентга ўтказилган умумий сайловлар ниҳоясига етди. Ўтган якшанба куни Берлин марказидаги рейхстаг биноси полициячилар билан қуршаб олинди. Чунки бу ерга Германиянинг барча ҳудудларидан ўтказилаётган сайловлар тўғрисидаги натижалар келиб турган эди. Халқаро матбуот маркази ҳам шу ерда жойлаштирилганди. Шарҳчилар аввалдан айтгандек, ғайритабиий воқеалар бўлгани йўқ. Ҳукмрон партиялар иттифоқи сайловларда яна ғалаба қозонди. Христиан демократлар иттифоқи — христиан ижтимоий иттифоқ ҳамда эркин демократик партия энг кўп — 55 фоиз овоз олдилар. Германия ижтимоий демократик партияси эса 33,5 фоиз овозга эга бўлди. Демократик ссциализм партияси бор-йўғи 11 фоиз овоз олди, холос.

ЭНДИ НИМА БЎЛАДИ?

● БИРЛАШГАН Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашида 678-қарор қабул қилинганлиги ҳаммага маълум. Унда Ироқнинг Қувайт ҳудудидан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетиш муддати келгуси йил 15 январигача деб аниқ белгиланди. Ироқ, қатор араб мамлакатлари, Оврупо давлатлари бу қарорга нисбатан ўзларининг турлича муносабатларини билдирмоқдалар. Энди нима бўлади? Истиқболда бу минтақани уруш кутмоқдами ёхуд тинчликми? Давлат, сиёсат ва жамоат арбоблари, ахборот воситалари шарҳчиларининг умумий фикри шундай: Ироққа ҳарбий тангликни ҳал этиш учун сўнгги имконият берилди. У ўз қўшинларини Қувайт ҳудудидан сўзсиз олиб чиқиб кетиши керак, қонуний Қувайт ҳукумати тикланиши лозим.

ЛОТИН АМЕРИКАСИ БЎЙЛАБ САФАР

● АМЕРИКА Қўшма Штатлари президенти Жорж Буш Жанубий Америка мамлакатлари бўйлаб ўз сафарини бошлади. У Бразилия, Уругвай, Аргентина, Чили ва Венесуэлага ташриф буюради. Мазкур сафар олдидан Жанубий Америкадаги беш давлат бошлиқлари учрашиб, ўзаро нуқтаи назарларини келишиб олдилар. Уларнинг фикрича, АҚШ президенти билан учрашувда бу мамлакатларнинг ташқи қарзларига, дунё савдоси муаммоларига, шунингдек, Форс кўрфазидаги аҳволга катта эътибор берилади.

ЧАДДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

● БИР НЕЧА кун муқаддам жаҳон ахборот воситалари Чад ҳудудига Чадни сақлаб қолиш ватанпарварлик фронти ҳарбий тузилмаларининг бостириб кирганлиги ҳақида хабар эълон қилган эдилар. Куни кеча бу фронт ҳарбий гуруҳлари француз ҳарбий хизматчилари ёрдамида мамлакат пойтахти — Нжаменани босиб олдилар. Пойтахтда комендантлик соати жорий этилди. Фронт томонидан тарқатилган ахборотномада айтилишича, собиқ президент Хиссен Хабре тирик, у Камерун шимолидаги Маруа шаҳридан бошпана топган.

ЕР ОСТИДАГИ УЧРАШУВ

● МАЪЛУМКИ, Буюк Британия ва Франция қирғоқларини бирлаштирувчи ерости йўли Ла-манш орқали ўтиши режалаштирилган эди. «Аср иншооти» деб аталган бу буюк иш маълум нуқтасига етказилди. Ўтган якшанба куни соат 11.15 дақиқада Англия ва Франция фуқаролари Грэм Фогг ва Филипп Козет океан сатҳидан 100 метр чуқурликда қазилаётган ерости туннелида учрашдилар. Бу икки ишчининг номлари тарих саҳифаларига киради. Улар хурсанд бўлиб, бир-бирларининг қўлларини қисдилар.

Л. ЛУКАНОВ ИСТЕЪФО БЕРДИ

● БОЛГАРИЯ пойтахтида бир неча кундан бери аҳвол танг бўлиб турганидан сўнг А. Луканов бошлиқ ҳукуматнинг истеъфога чиққанлиги тўғрисидаги хабар эълон қилинди. Янги ҳукумат тузилгунча, А. Луканов ўз вазифаларини адо этиб туради.

ТИЛЛА ВА КУМУШЛАР ЎҒИРЛАНДИ

● ЎТГАН шанба куни Канаданинг Монреал шаҳри яқинидаги Дорвал тайёрагоҳида тўрт нафар босқинчи ўғри тилла ва кумуш қуймалари ортилган тайёрага ҳужум қилдилар. Тайёра ерга қўнгач тайёрлаб қўйилган юк машинасида босқинчилар тайёрагоҳ ҳудудига кириб, тайёра ичига кўтарилганлар, учувчи ва соқчиларни қуролсизлантириб, тилла ва кумуш қуймаларини машинага ортиб, жўнаб қолганлар. Тергов давом этмоқда. Тахмин қилинишича, 16 миллион долларлик тилла ва кумушлар ўғирланган.

ЧЎЗИЛАЁТГАН ҚУРИЛИШ

Ҳозир Чирчиқ пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасининг икки йилдан буён қурилаётган янги ишлаб чиқариш-маиший биноси ҳали-вери битмайдиган объектлар рўйхатини тўлдиради, деб чўчимай айтиш мумкин. Ҳолбуки, график бўйича унинг дастлабки навбати декабрь ойида фойдаланишга топширилиши керак эди.

Мазкур бинонинг ишлаб чиқариш майдонларида болалар учун 800 минг жуфт камёб пойабзал тайёрлаш кўзда тутилган. Лекин бу маҳсулот дўконларимиз пештахталарига яқин орада кўринмаса керак. Бунинг сабаби битта, бинокорлик материаллари ва конструкциялари етишмаяпти. Фақат мамлакатнинг бошқа минтақаларидаги хом ашё етказиб берувчилар панд беришаяпти, деб бўлмайди. Масалан, Чирчиқ бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатининг жамоаси бу ерга бир неча ҳафта давомида тўсиқ панелларини етказиб бермади. Бунинг натижасида бригадалар бекор туриб қолди, иш графигидан орқада қолиш тобора кўпайиб борди.

Қурилишга ва ускуна сотиб олишга 4,5 миллион сўм ажратилган. Шу маблағнинг ярмидан кўпроғи қурилиш-монтаж ишларига тўғри келади. Лекин афсуски, турғунлик даврининг синалган усулларидан фойдаланиб ҳатто уч сменалаб «бўл, ҳа бўл!» қилиб ишлаганда ҳам бу ерда бой берилган вақтни қайтариб бўлмайди. Бу эса, маҳсулотини жумҳуриятнинг барча вилоятларида кутишаётган ўта муҳим ишлаб чиқариш объектининг ишга тушиши яна келаси йилга қолди, деган гапдир.

(ЎзТАГ мухбири).

● Халқаро ҳамкорлик

ЎЗБЕКИСТОН—ЖАНУБИЙ КОРЕЯ: ЎЗАРО МУНОСАБАТЛАР САРИ ТАШЛАНГАН ЯНГИ ҚАДАМ

3 декабрь куни Тошкентда Осиё-Тинч океан минтақасида хавфсизлик ва ҳамкорлик ҳамда икки томонлама муносабатлар муаммоларига бағишланган Совет-Жанубий Корея конференцияси очилди. Уни ССЖИ Фанлар академияси жаҳон иқтисодиёти ва халқаро муносабатлар илмгоҳи, Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг иқтисодиёт илмгоҳи билан Корея жумҳурияти халқаро тадқиқотлар илмгоҳи ташкил қилди.

Муҳокама қилинаётган муаммолар орасида Осиё-Тинч океан минтақасида мустаҳкам тинчликни сақлашнинг самарали йўлларини излашдан ташқари иқтисодий ҳаётдаги ҳамкорлик истиқболлари масаласи ҳам бор. Жанубий Корея ишбилармонларининг вакиллари Ўзбекистон билан амалий алоқалар ўзаро фойдали бўлиши мумкин ва бўлиши керак, деб ҳисобламоқдалар.

— Ўзбекистон ўзининг юксак иқтисодий имкониятлари билангина эмас, шу билан бирга бу ерда икки юз мингдан кўпроқ совет корейслари яшаётганлиги ҳам бизни қизиқтирмоқда, — дейди Корея халқаро тадқиқотлар илмгоҳининг президенти Чонг Ки Чой. — Бу галги Тошкентдаги учрашув Жанубий Корея билан Ўзбекистон ўртасидаги алоқаларга шубҳасиз янги омил бағишлайди. Делегациямизда йирик ишбилармонлар, фирмаларнинг, шу жумладан саёҳат фирмаларининг эгалари бор. Уларни сизнинг вакилларингиз ўртага қўядиган таклифлар қизиқтириши табиийдир.

ССЖИ Фанлар академияси жаҳон иқтисодиёти ва халқаро муносабатлар илмгоҳи директорининг ўринбосари Нодара Симония бошланган учрашув ҳақида шундай фикр билдирди:

— Маҳаллийлаштириш мамлакатимиз айрим жумҳуриятлари минтақаларининг ташқи иқтисодий фаолиятига ҳам ўз таъсирини ўтказди. Жанубий Корея ҳозир ҳар жиҳатдан қудратли мамлакат ҳисобланади. Шу боисдан Ўзбекистон билан Жанубий Корея ўртасидаги амалий алоқалар катта самара бериши мумкин. Шерикларимиз Тошкентга бежиз келганлари йўқ, улар одатдаги расмий тўсиқларсиз бевосита шартномалар тузишни хоҳлашяпти. Уларнинг бирдан-бир хоҳиши шундаки, шерикларимиз совет томони фаоллик кўрсатишини, ҳар томонлама ўйланган ва асосланган амалий таклифлар киритишини кутишяпти. Жанубий кореялик тадбиркор кишилар ўзаро фойдали шерикчилик қанча тез бошланса, у шунча тез самара беради, деб асосли равишда ҳисобламоқдалар.

Жанубий Корея делегациясининг вазирларидан бири Ўзбекистон имкониятларини ўрганишдан, ўзларининг бўлажак амалий шериклари билан танишишдан иборат. Ўзбекистон ССЖ Фанлар академияси иқтисодиёт илмгоҳининг ходимлари ушбу конференцияга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда жуда фаол қатнашдилар. Улар жумҳуриятимиздаги иқтисодий вазиятни жуда яхши биладилар, икки томонлама алоқаларни йўлга қўйишда амалий ёрдам беришлари мумкин. Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, илмгоҳ директори Омон Ҳикматов шу муносабат билан қуйидаги фикрни айтди:

— учрашувга, назаримда, бир қанча қизиқарли таклифларни тайёрладик. Бу таклифлар иқтисодий, ижтимоий ва маданий турмушимизнинг турли соҳаларига таалуқлидир. Халқ истеъмоли моллари, электрон техника ишлаб чиқарадиган қўшма корхоналар тузиш керак бўлади илмгоҳимиз билан Сеулдаги халқаро тадқиқотлар илмгоҳи ўртасида ижодий ҳамдўстлик тўғрисида шартнома тузиш имкониятларига доир масала жиддий ишлаб чиқилмоқда. Бу ерда гап фақат истиқбол ҳақида кетаётгани йўқ. Ҳозирнинг ўзидаёқ биргаликда фаолиятимизнинг самаралари кўриниб қолди. Жумладан, Жанубий Кореяда мутахассисларимиз тайёрлаган «Ўзбекистон иқтисодиёти, тарихи ва маданияти» китоби нашр этилади.

Тошкент конференциясининг қатнашчилари мазкур учрашув Жанубий Корея Президенти Ро Де Унинг ССЖИга ташрифи арафасида ўтаётганини таъкидладилар. Иккала томон бу ташрифдан кўп нарсани кутишмоқда. Муҳими, ўзаро ишончсизлик даврлари ўтиб кетди, ўзаро қалин иқтисодий алоқаларни йўлга қўядиган вақт келди.

Жанубий Корея делегациясининг аъзолари жумҳуриятимиз пойтахтининг бир қанча корхоналари ва илмгоҳларида бўладилар. Ўзбекистонда ўзларининг иккинчи ватанига эга бўлган ватандошлари яшаб, меҳнат қилаётган Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигига борадилар.

(ЎзТАГ мухбири).

● Деҳқончилик саноати: тажриба ва муаммолар

ХОМ АШЁ ҚАЧОН ЎЗ ЖОЙИДА ТЎЛА ҚАЙТА ИШЛАНАДИ?

Келес жунни дастлабки қайта ишлаш фабрикаси йил бошидан буён Россия, Қозоғистон, Туркманистон, Белоруссия ва бошқа жумҳуриятларнинг ўттиздан ортиқ шаҳридаги тўқимачилик корхоналарига беш ярим минг тоннадан кўпроқ хом ашё жўнатди. Режадаги 36,5 миллион сўмлик ўрнига салкам 40 миллион сўмлик жун тайёрланди. 2,5 миллион сўмдан зиёд соф фойда олинди.

Корхона фойдаси асосан ишчи ва хизматчиларни моддий рағбатлантириш, уларнинг ижтимоий, маданий-маиший эҳтиёжларини қондириш ҳамда ишлаб чиқаришни такомиллаштиришга сарфланмоқда. Масалан, саралаш цехида чанг-тўзон ютгич ускуналар ўрнатилди, фабрика участкалари газда иситишга ўтказилди. Янги болалар боғчаси, участка поликлиникаси, мева-сабзавот дўкони қурилди. 12 ишчи оиласига олти сотихдан ер участкаси олиб берилди. Меҳнат ветеранлари ва пенсионерларга алоҳида ғамхўрлик қилинмоқда.

Аммо ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштиришга ҳар қанча ҳаракат қилинмасин, барибир, фабриканинг ҳозирги аҳволи замонавий талабларга тўла жавоб бермайди. Фабрика Келес шаҳрининг қоқ марказида, тор, бор-йўғи 80 сотих ерда жойлашган, экологик ҳолатнинг бузилишига сабаб бўляпти.

Шунинг учун корхона маъмурият ва коллективи уни шаҳар марказидан четроқда қайта қуриш тўғрисида юқори ташкилотларга бир неча марта мурожаат қилди. Ниҳоят, уларнинг орзулари ушаладиган бўлди. Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгашининг қарорига биноан янги Келес жун ювиш фабрикасини 1991—1995 йилларда қуриш Ўзбекистон ССЖ қишлоқ хўжалиги давлат кооператив комитетига топширилди, бу корхона учун ер ҳам ажратилди. Унинг техника-иқтисодий асослари ишлаб чиқилди. У чет элларда тайёрланган машина-ускуналар билан жиҳозланадиган бўлди.

Дарвоқе, ҳозирги Келес фабрикаси Ўзбекистонда етиштирилаётган жуннинг учдан бир қисминигина ишлаяпти, холос. Қолган икки қисми эса қайта ишлаш учун бошқа жумҳуриятларга жўнатилмоқда. Қурилажак фабрика эса жумҳуриятда етиштириладиган жуннинг ҳаммасини дастлабки ишлаш, бўяш, ҳатто жундан ип йигириш қувватларига эга бўлади. Қўшимча иш ўринлари вужудга келади.

Бироқ ҳамма иш ҳали олдинда кўринади. Фабриканй қуриш учун маблағ керак. Уни ким ажратиб бериши маълум бўлмай турибди. Янги корхона қурилишидан ғоят манфаатдор бўлган Қорақўл ишлаб чиқариш бирлашмасида давлатдан қарз олиб ёки ихтиёридаги валюталарни ишга солиб бўлсада, фабрика қурилишини бошлаб юбориш мақсади йўқ эмас.

Хуллас, Келес фабрикаси жамоаси ҳозирча кенг янги корхонага эга бўлиш орзусидагина меҳнат қилишига тўғри келмоқда.

Т. АЛИМОВ,
(ЎзТАГ мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИК ҚЎМИТАСИДА

Ўзбекистон ССЖ давлат хавфсизлиги комитети жамоатчилик билан алоқа марказининг хабар қилишича, жумҳурият давлат хавфсизлиги комитетида иқтисодий жиҳатдан зарар етказишларга қарши курашиш, озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли молларини сақлаш, ташиш ва уларни сотишда тартиб ўрнатиш учун чекистлар хизмати ва бўлинмалари фаолиятига раҳбарлик қиладиган оператив штаб тузилди.

Бу иш ССЖИ Олий Кенгашининг «Мамлакатдаги аҳвол тўғрисида» 23 ноябрь куни қабул қилган қарорига мувофиқ амалга оширилди. Бу ишга жалб этилган давлат хавфсизлиги комитетининг ходимлари ўз куч-ғайратлари жумҳуриятимизнинг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралари билан биргаликда аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари ва моллар билан нормал таъминлашга халақит берувчи ҳатти-ҳаракатларни аниқлаш ва уларнинг пайини қирқишга, чет эллардан етказиб бериладиган ва чет элларга юбориладиган молларни назорат этишга, бу масалаларда бошқарув органларига, вазирликлар ва идораларга ҳар томонлама ёрдам беришга қаратилгандир.

Хабарда Ўзбекистон фуқаролари жумҳурият давлат хавфсизлиги комитетини фаол қўллаб-қувватлашларига ва унинг мамлакат Олий Кенгашининг муҳим қарорини рўёбга чиқаришга қаратилган ишида амалий ёрдам беришларига умид билдирилади.

(ЎзТАГ).

ССЖИ МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ ЭСЛАТАДИ

МОСКВА, 3 декабрь. ССЖИ молия вазирлиги билан омонат банкидан ТАСС мухбирига хабар қилишларича, ССЖИ Вазирлар Кенгашининг қарорига мувофиқ 1957 йилгача обуна асосида тарқатилган давлат заёми облигацияларнинг эгаларига ҳақ тўлаш 1990 йилнинг 15 декабрида тугалланади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XXII СЪЕЗДИ ДЕЛЕГАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА:

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи 1990 йил 7 декабрь куни соат 10.00 да Санъат саройида очилишини маълум қилади.

Съезд делегатлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида шу йил 5 декабрь куни соат 9.00 дан 17.00 гача ва шу йил 6 декабрь куни 14.00 дан 19.00 гача рўйхатга олинади.

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳалари — муҳокамада

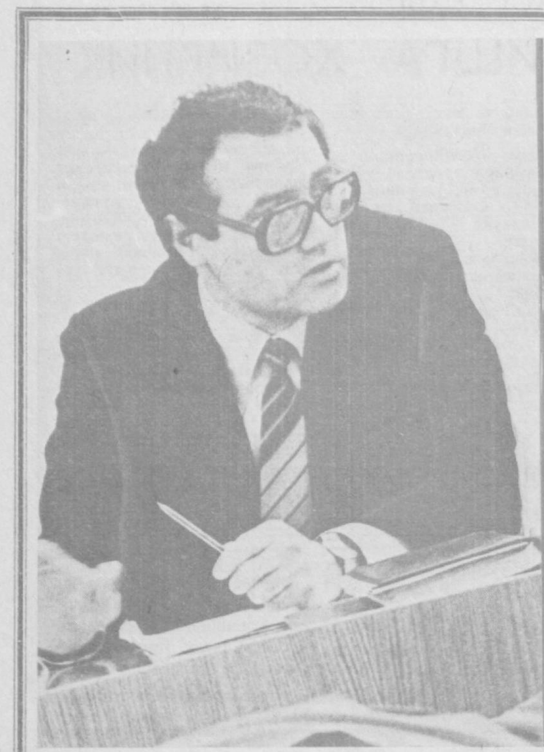

● Суратда: «Мулоқот» сиёсий клубидаги давра суҳбати.

ЖУМҲУРИЯТНИНГ МУСТАҚИЛ КОМПАРТИЯСИ УЧУН

● «МУЛОҚОТ» СИЁСИЙ КЛУБИДА ДАВРА СУҲБАТИ ●

Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг иккинчи босқичи арафасида умумхалқ муҳокамасига қўйилган муҳим сиёсий ҳужжатлар — Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури ва Устави лойиҳалари ҳамма жойда — шаҳар ва ноҳия партия қўмиталарида, бошланғич партия ташкилотларида сиёсий тўгарак ва клубларда қизғин баҳслар, мунозараларга сабаб бўлмоқда. Коммунистлар билан бирга партиясизлар ҳам бу ҳужжатларга ўз муносабатларини билдирмоқдалар, унинг матнига айрим тузатиш ва аниқликлар киритиш лозимлигини айтиб ўтмоқдалар. Диққатга сазовор таклиф ва мулоҳазаларнинг ҳаммаси вилоят партия қўмитасида, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасида йиғилиб, умумлаштирилмоқда.

Тошкентдаги «Мулоқот» сиёсий клубининг навбатдаги йиғилиши ҳам ана шу ҳужжатлар муҳокамасига бағишланди. Давра суҳбатида вилоят партия қўмитаси ходимлари, шаҳар, ноҳия партия қўмиталарининг котиблари, бўлим мудирлари, мудир ўринбосарлари, тащвиқотчи фаоллар, пойтахтдаги қатор олий ўқув юртларининг профессор-ўқитувчилари иштирок этдилар. Мунозарада, шунингдек, Ўзбекистон Компартияси мафкура бўлими лектор гуруҳининг мудири А. М. Жалолов, «Ўзбекистон Коммунисти» — «Коммунист Узбекистана» ойномасининг бош муҳаррири, тарих фанлари доктори Ч. А. Абутолипов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг янги нашри «Мулоқот» ойномаси бош муҳаррири Б. Бойқобилов қатнашдилар.

Давра суҳбатини Ўзбекистон Компартияси мафкура бўлими мудирининг ўринбосари, Ўзбекистон Компартияси ҳамда Тошкент вилоят партия қўмитаси ижтимоий-сиёсий марказининг мудири С. Ш. Қурбонов олиб борди.

Қуйида мунозара клубида билдирилган айрим фикр-мулоҳазалар билан муштарийларни таништирамиз.

Шахсий фикр

● Мен партия сафидан ўз хоҳишига биноан чиққан шахслар яна қабул қилинишларига умуман қаршиман.

И. СТРУЧКОВ,
пенсионер.

● Партия аъзолигига 18 дан эмас, 22 ёшдан қабул қилишларини таклиф этаман.

А. МАЪРУПОВ,
врач.

● Икки ой давомида аъзолик бадалини тўламаган партия аъзоларини партиямиз сафидан ўчиришни таклиф қиламан.

А. ОҚБЕРДИЕВ,
маорифчи.

● Айни пайтда КПСС аъзолари билан Ўзбекистон Компартиясига аъзолар ўртасида ги ҳеч қандай тафовутни кўрмаяпман.

С. ЗУЛПИЕВ,
механик.

● Партия ташкилотига котиб ёки унинг ўринбосарлигига сайланаётган КПСС аъзосини ҳеч бўлмаганда бир йиллик партия стажига эга бўлиши тарафдориман.

Т. ДАРВЕШОВА,
маорифчи.

● Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури лойиҳасидан келиб чиқиб шуни айтишим мумкинки, ўзбек халқининг ақлий ва маданий имкониятини тўла намойиш этиш учун Ўзбекистон Компартияси ташаббусни ўз қўлига олиши керак.

Р. МУСАЕВ,
Пискент ноҳиясидаги Свердлов номли жамоа хўжалиги партия ташкилотининг котиби.

Одамлар турмушининг муносиб даражаси, ҳар бир кишининг ҳар томонлама, уйғун равишда камол топиши, таъминланадиган сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий ва ижтимоий шароит яратилишига ҳаракат қилишни Ўзбекистон Компартияси ўз фаолиятининг олий мазмуни деб билади. Компартия шунга аминдирки, ҳар бир алоҳида оила, қишлоқ, район, шаҳар турмушида равнақ ва хотиржамлик таъминланган тақдирдагина жумҳуриятнинг равнақи ва хотиржамлигига эришиш мумкин.

(Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ҳаракат дастури лойиҳасидан).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Ўзбекистон ССЖ фуқароларини ихтиёрийлик негизида бирлаштирувчи мустақил сиёсий ташкилотдир. У социалистик йўлни танлаган партия сифатида иш кўриб, ўзининг дастурий мақсадларини белгилар экан, Ўзбекистон ССЖ сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини, ижтимоий адолатни, жумҳуриятда яшовчи барча миллатлар ва элатларнинг маънавий жиҳатдан янгиланишини, уларнинг турмуш шарт-шароитларини, байналмилал ҳамдўстлигини таъминлаш заруратидан келиб чиқади.

(Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Устави лойиҳасидан).

ДАВР ТАЛАБИ

Мунозарани Тошкент қишлоқ хўжалиги институти социализм назарияси кафедраси мудири **Элбек Абдужабборович КАРИМОВ** бошлаб берди.

— Бугунги кунда жамият сиёсий ҳаёти ҳамма томонларини демократиялаштириш юз бераётган бир пайтда,— деди у,— эркин фикр алмашишга тобора кўпроқ имкон туғилмоқда. Ўзбекистон Компартиясининг Устави лойиҳаси хусусида хилма-хил, баъзан бир-бирига зиддиятли таклифлар айтилмоқда. Баъзилар ҳатто жумҳурият мустақил Компартияси тузилишига зарурат борми, партия билети аввалгидек қоладими ва Ўзбекистон Компартияси КПСС таркибида бўладими, агар шундай бўлса унда мустақилликни қандай тушуниш керак, деган саволларни кўндаланг қўйишмоқда.

Жумҳурият суверенитети, федерацияларнинг янги мазмуни, жумҳурият Компартияси мустақиллигини амалга ошириш муаммосини объектив тарзда ўртага қўймоқда. Мен жумҳурият мустақил Компартияси тузилиши жараёнини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайман.

Нотиқ умуман Устав лойиҳаси бирмунча демократик, илғор эканлиги, илгарилаб кетганлигини таъкидлаб, ўзининг айрим таклиф ва тузатишларини киритишни айтди.

Олим лойиҳанинг муқаддима қисмида 4-хат бошида «Миллатчилик ва шовинизмни, миллатлараро можароларнинг авж олдирилишини, муаммоларни ўзбошимча ҳал этишни қатъиян рад этади» жумласига тузатиш киритиб, шовинизм билан миллатчилик сўзлари ўрнини алмаштиришни, шундан сўнг **экстремизм** сўзини ҳам қўшишни таклиф этди.

«Ўзбекистон Коммунистик партияси, унинг барча ташкилотлари Ўзбекистон ССЖ Конституцияси, совет қонунлари доирасида... ҳаракат қилар экан», деган жумлада «...тўла сиёсий масъулиятни ўз зиммасига оладилар» сўзларидан олдин **совет қонунлари** сўзларини тушириб қолдириш ва **«жумҳурият меҳнаткашлари олдида»** деган сўзларни қўшиб қўйиш мақсадга мувофиқдир.

Нотиқ шунингдек «Ўзбекистон Компартиясининг аъзолари» бўлимига ҳам бир қатор ўзгартишлар киритиш зарурлигини таклиф қилди. Унинг фикрича, 7-моддада 2-хатбошидан кейин **«Ўзбекистон Компартияси КПСС-дан чиққан тақдирда янги нусхадаги партия билети берилади»** деб ёзилиши керак. Партия ҳужжатларини алмаштириш Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси белгилаб берган тарзда фақат ихтиёрий асосларда съезд ёки партия конференцияси томонидан амалга оширилади. 8-моддада «Ўзбекистон Коммунистик партиясининг барча аъзолари тенг ҳуқуқлидир» сўзларидан кейин «улар ўртасидаги муносабатлар байналмилаллик ва партиявий ўртоқлик асосига қурилади» сўзларини қўшиб қўйиш керак.

Шунингдек ўртоқ Э. Каримов бу ҳужжатда КПСС-нинг асосий Устав талабларини қайтариш шарт эмас, деган фикрни олға сурди.

Тарих фанлари доктори, профессор **Акмал АКРОМОВ** жумҳурият Компартиясининг янгича шароитда ҳуқуқлари кенгайиб бораётганлигини таъкидлаб ўтди. Янги Устав лойиҳасига КПСС Устави қоидалари асос қилиб олинган. Шу билан бирга унда Ўзбекистоннинг ўзига хос шароитлари ҳисобга олинган. Ўзбекистон Компартиясининг янгиланиши унинг демократиялашуви билан чамбарчас боғлангандир.

Нотиқнинг фикрича, Устав лойиҳаси айрим нуқсонлар, камчиликлардан ҳоли эмас. Чунончи лойиҳада партия кадрларини тайёрлаш масалалари ўз ифодасини топмаган. Ҳар қандай партия мунтазам равишда кадрлар тайёрлаб боргандагина яшаб қолишга қодирдир. Тошкент олий партия мактаби тарқатиб юборилаётган шароитда резерв кадрларни тайёрлаш учун вилоят партия қўмиталари ҳузурида марксизм-ленинизм дорилфунунларини сақлаб қолиш зарур. Мен марксизм-ленинизм дорилфунунларида тингловчиларнинг аввалги контингентини сақлаб қолиш керак, деб ҳисоблайман.

Ҳозир партия органлари таркибида тенг вакиллик принципи бузилган. Бир хилда вакиллик қоидасига ҳамма жойда, ҳатто КПСС Марказий Қўмитасида ҳам риоя қилиниши керак. Масалан, КПСС Марказий Қўмитаси аппаратида Ўзбекистон партия ташкилотидан бориб ишлайдиганлар сони анча оширилиши керак. Бу принцип Уставда ўз ифодасини топиши лозим.

Нотиқнинг Ўзбекистон Компартияси сафларига янги аъзолар қабул қилишда талабчанликни оширишга оид фикрлари ҳам диққатга сазовордир. У бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида партия сафларига кираётганларга (улар орасида бойвачча одамлар бўлиши мумкин) талабчанлик кучайтирилиши керак, токи бу билан жумҳурият меҳнаткашлари манфаатлари ҳимоя қилинишига эришиш лозим. Партия кадрлари устидан назоратни ўрнатиш учун партия қўмиталари жиддий иш олиб боришлари керак. Жойларда кадрлар таркибида оилавийлик, маҳаллийчиликка йўл қўймаслик, порахўр унсурлар раҳбар лавозимларни эгаллаб қолмасликлари учун қатъий партиявий назоратни амалга ошириш лозим.

АМАЛИЁТЧИЛАР НАЗДИДА

Давра суҳбатида ўртага ташланган ҳар бир таклиф қизғин мунозарага сабаб бўлди. Айниқса назариётчилар айтган мулоҳазаларга бевосита партия органларида ишлаётган амалиётчилар жиддий эътирозлар билдирдилар. Хусусан, янги ҳужжатларни тайёрлашда партия ходимларининг кенг оммаси жалб қилинмаганлиги борасида Собир Раҳимов ноҳия партия қўмитасининг котибаси Н. И. ИБРОҲИМОВА эътироз билдирди. Унинг фикрича, ҳозир аслида иккита устав вужудга келмоқда. Коммунистлардан талаб қилинганда қайси бирига амал қилиб иш кўришни билмай қоласан. Яхшиси — ягона партия устави бўлгани маъқул.

Бу фикр Куйбишев ноҳия партия қўмитасининг иккинчи котиби С. Ю. СОДИҚОВА сўзида ҳам ўртага ташланди. Устав лойиҳасида бошланғич партия ташкилотларига тўпланган бадалларнинг 50 фоизгача олиб қолиш ҳақида айтилади. Бу масалага аниқлик киритилиши керак. Фуқаролик тўғрисидаги масала ҳам баҳсли. «Жумҳуриятга ишлаш, ўқиш ёки яшаш учун келадиган ҳар бир КПСС аъзоси партия ҳисобига ўтганидан кейин Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси бўлиб қолади» дейилган. Хўш, бундай одам жумҳурият ҳудудидан кетгандан кейин унинг тақдири нима бўлади? Компартия аъзолигидан ўчириладими?

Чилонзор ноҳия партия қўмитасининг иккинчи котиби М. З. РЯБЧУН биринчи нотиқнинг Ўзбекистон Компартияси Устави бирмунча демократик деган фикрига қўшилмади. КПСС Уставидагига нисбатан лойиҳадаги таърифлар анчайин кескин. Шунингдек у аппеляциялар бериш муддатини белгилаб қўйиш, ҳужжатнинг бу бандини пухтароқ ишлаш кераклигини айтди.

Янгийўл ноҳия партия комитетининг иккинчи котиби Д. А. КАСАТКИН Уставнинг 7-параграфи ҳали ишланишга муҳтож, ундан коммунистларни аттестациядан ўтказиш ҳақидаги фикрни олиб ташлаш керак, чунки бу тадбир ўзини оқламади, деб айтди.

Куйбишев ноҳия партия қўмитасининг котиби Б. А. МАМОНТОВ:— КПСС таркибига кирувчи жумҳурият Компартияси учун ўз устави бўлиши шарт эмас, агар шундай бўлса 2 та компартия — мустақил ва КПСС платформасида турган партия тузилиши мумкин.

Ҳамза ноҳия партия қўмитасининг иккинчи котиби А. Н. ЕФИМОВ ички партия демократияси хусусида тўхталиб, жумҳурият Компартиясининг лойиҳасида бу масалада КПСС Уставидагидан бошқачароқ фикр борлигини кўрсатиб ўтди. Нима учун съездда фақат партиянинг биринчи котибигина сайланиши керак?

Сўзга чиққан кўпгина қатнашчилар партия бюджети хусусида лойиҳада айтилган мулоҳазаларга қўшилмадилар. Шу жумладан, ўртоқ А. Н. Ефимов ҳам бюджетларни тасарруф қилишда ноҳия партия комитетларининг ҳуқуқларини кенгайтириш масаласини ўртага қўйди.

Таклифлар, мулоҳазалар

● Жумҳуриятимиз шароитида коммунист аёлларнинг кўпчилиги ҳомиладорлик отпускасида бўлишади. Шу даврда уларга фарзандлари 1,5 ёшга тўлгунча оз миқдорда нафақа тўлаб турилади. Шунда бошланғич партия ташкилотлари кўпинча аъзолик бадалини олишга қийналишади. Шунинг учун ҳам ёш болали аёллар, вақтинча ишламаётганлар учун бадаллар олишнинг алоҳида тартиби белгилаб қўйилиши айни муддао бўларди.

Коммунистик ноҳия марказий касалхонасининг бошланғич партия ташкилоти.

● Партия аъзоси фақат ўз иш жойида партия ҳисобида туриши керак. Акс ҳолда партия аъзоси партия ташкилоти ҳаётидан узоқлашиб кетади.

М. САИДАҲМЕДОВА,
Орджоникидзе ноҳиясидаги «Маданият» жамоа хўжалиги партия ташкилоти котиби.

● Коммунистлар учун аттестация албатта шарт. Чунки бу тадбир коммунистларни ҳар томонлама оила шароитида, жамоадаги роли, уларнинг ҳар томонлама билим савиясини мустаҳкамлайди. Аттестация жамоа ўртасида ўтказилганлиги маъқул. Комиссия тузилиши шарт эмас.

С. АЗИМОВА,
маданият ходими.

«Мулоқот» сиёсий клубида бўлган муҳокама умуман жумҳуриятимиз партия ташкилотларида бораётган қизғин баҳс-мунозараларни ўзида яққол акс эттирди. Мунозара давомида кескин, бир-бирини инкор қилувчи фикрлар ҳам ўртага ташланди. Шубҳасиз, бу фикрларнинг ҳаммаси пухта ўрганиб чиқилишга арзийди. Уларни қабул қилиш-қилмаслик индин очилажак жумҳурият коммунистларининг съезди делегатлари ҳукмига ҳаволадир.

Саҳифа материалларини **С. Мусаев, Н. Рафиқов, В. Тўраев** (сураткаш) тайёрладилар.

ЁРДАМЛАРИ БЕҚИЁС

● Фуқаро мудофааси — умумхалқ иши ●

Салкам олтмиш йилдан буён мамлакатимиз фуқаро мудофааси (ГО) қўмитаси аниқ дастурга асосланган ҳолда аҳоли ўртасида кўплаб тадбирлар, тушунтириш ва ўқитиш ишларини олиб бормоқда.

Чирчиқ шаҳар фуқаролар мудофааси ўқув масканининг бошлиғи Ҳусниддин АЪЛОЕВ ўз мақоласида шу қўмитанинг тузилиш сабаблари, ривожланиши, вазифалари ҳақида сўз юритади.

Совет Иттифоқида фуқаролар мудофаасининг пойдевори Шўро ҳокимияти ўрнатилгандан сўнг дастлабки йилларданоқ бунёд этила бошлаган эди. У то 1961 йилга қадар маҳаллий ҳаво ҳужумидан мудофаа (МПВО) деб аталган. Унинг дастлабки тадбирлари 1918 йилнинг март ойида Петроградда немис авиацияси шаҳарни ҳаводан биринчи марта бомбардимон қилганидан кейин амалга оширила бошлаган.

Совет ҳокимияти фуқаролар урушининг тажрибасига таянган ҳолда, авиациянинг ҳарбий аҳамияти ортиб бораётганлигини ҳисобга олиб, 1925 йилдан бошлаб, мамлакатни ҳаво ҳужумидан мудофаасини вужудга келтириш ва мустаҳкамлашга қаратилган бир қатор қарорлар чиқарди.

Шундай қилиб, 1932 йилга келиб мамлакатимизда маҳаллий ҳаво ҳужумидан мудофаа қилишнинг ягона умумдавлат системасини яратиш учун зарур бўлган ташкилий ва моддий имкониятлар вужудга келтирилади.

1932 йил 4 октябрда халқ комиссарлари Совети, Иттифоқни ҳаво ҳужумидан мудофаа қилиш тўғрисида янги низомни тасдиқлайди. Мана шу сана Бутуниттифоқ маҳаллий ҳаво ҳужумидан мудофаасининг ташкил топган куни деб қабул қилинган. 1961 йил июлда у СССР Фуқаролар мудофааси деб атала бошланди.

Фуқаролар мудофаасининг ташкилий структураси мамлакат ичкарисини ҳимоя қилишни ташкил этишга нисбатан қўйилган, тобора ўсиб бораётган талабларга кўпроқ даражада мувофиқ кела бошлади.

Бугунги кунда жамиятимиз ҳаётининг барча жабҳаларида авж олган қайта қуриш воқеликка айланди. Халқ ҳаёти билан узвий боғланган, унинг манфаатларига хизмат қиладиган СССР Фуқаролар мудофааси бу жараёнда фаол қатнашиб, ўз фаолиятини тубдан қайта қуриш тадбирларини амалга оширмоқда.

Бу тадбирларни кескин такомиллаштиришнинг сабабларидан бири шуки, партия ва ҳукуматимиз томонидан кўрилаётган чора-тадбирларга қарамасдан, ҳарбий курашнинг катта вайронгарчилик келтирувчи ва яксон этувчи энг янги воситаларини қўллаш орқали можаролар келиб чиқиш хавфи ҳали бартараф этилгани йўқ.

Иккинчи томондан, ҳозирги замон шароитида илмий-техникавий ва ишлаб чиқариш фаолиятининг суръатлари жадаллашиб, миқёслари кенгаяётганлиги, мураккаб техника ускуналаридан фойдаланиш тобора ўсиб бораётганлиги, улардан фойдаланишдаги таваккалчилик ҳолатлари, шунга мувофиқ тарзда кишилар саломатлиги ва ҳаёти учун, атроф муҳит учун хавф ошиб бораётганлиги билан боғлиқдир.

Учинчидан кўп қаватли биноларнинг қурилиши ҳамда баъзи бир вақтда жойларнинг сейсмик ҳолатларига етарлича эътибор берилмаслик, аҳолининг ҳаётига бўлган хавфни сезиларли даражада оширди.

Маълумки, табиий офат ёки ишлаб чиқариш авариялари содир бўлганда гоҳида аҳоли ҳалок бўлмоқда, миллионлаб маблағлар сарф этаяпмиз. Узоққа боришнинг ҳожати йўқ. «Элетрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси цехида бўлган авария, «Узбекхиммаш»нинг марказий омборхонасидаги портлаш ҳолатларини ёдимиздан чиқаришимиз керак эмас.

Шу аччиқ ҳақиқатларни ҳисобга олган ҳолда, ҳозирги кунда СССР фуқаролар мудофааси вазифаларини тўғри тушуниб, тадбирларини ўз вақтида амалга оширишимиз зарур.

Бу соҳада шаҳримизнинг ўтга чидамли ва қийин эрийдиган металлар корхонаси, «Трансформатор» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ғунча» тикувчилик ва 15-автомобиль корхонаси, шаҳар тиббиёт хизмати, ҳамда 12-, 14-, 18-ўрта мактаб жамоалари самарали иш олиб бормоқдалар. Улар 1990 йилда белгиланган режаларини қониқарли даражада бажардилар. Жумҳуриятимизда биринчи бўлиб ташкил этилган ҳарбийлашган тез ҳаракат этувчи бўлинма (командири О. И. Перевзнюк) аъзолари яқинда ташкил этилганига қарамасдан ўз кучларини табиий офат вақтида синашди.

Май ойида кучли ва давомли ёмғир натижасида Бўстонлиқ ноҳиясининг Фрунзе, Ленинград номли жамоа хўжаликлари аҳоли пунктларида сув тошқини содир бўлиб, юзлаб хонадоннинг турар жойини босиб қолди, шу вақтда ёрдамга етиб келган бўлинма аъзолари жасурлик кўрсатдилар, аҳолининг мол-мулкларини хавфсиз жойларга олиб чиқишга ёрдам бердилар. Бўлинма жангчиларидан Фарҳод Нурматов, Юра Фадеев, Игорь Матвеев, Александр Нечаев, Йўлдош Нисанқулов кабилар ҳозирги кунда билим ва малакаларини ошириб, бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Чирчиқ шаҳридаги кўпчилик корхона ва ташкилотларда фуқаролар мудофааси тадбирлари яхши йўлга қўйилган, шунинг учун бўлса керак, шаҳримиз бу соҳада Тошкент вилоятида фахрли ўринларни эгаллаб келмоқда.

● Суратда: (чапдан ўнгга) «Чевар» ишлаб чиқариш бирлашмаси филиали илғор чеварлари Нодира Усмонова ҳамда Зулфия Очиловалар. Шу корхона илғор ишчиси Альфия Вафоева (ўнгда).
М. НАЗАРОВ суратлари.

ЧОРАК АСРДАН БЕРИ

● ТОШКЕНТ сув қурилиши тресги жамоаси куни кеча ташкилотнинг чорак асрлигини нишонлади. Шу давр мобайнида бунёдкорлар катта ҳажмдаги қурилиш-монтаж ишларини амалга оширдилар. Айниқса, пойтахт вилоятимиз экин майдонларини мелиорациялашни яхшилаш, янги боғ-роғлар, жамоа ва давлат хўжаликларини ташкил этишга катта ҳисса қўшдилар. Уни тасаввур қилиш учун айрим рақамларни келтирмоқчимиз. Трест ташкил этилганидан буён ўтган давр ичида амалга оширган бунёдкорлик ишлари ҳажми салкам 450 миллион сўмликни ташкил этди.

Тошкент вилоятининг давлат ва жамоа хўжаликларида 42,7 гектар янги суғориладиган ерларни тайёрлади ва фойдаланишга топширди. Жамоа кучи билан 56,1 минг гектар майдондаги тупроқнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга қаратилган ишлар бажарилди. 70,6 минг гектардаги суғориш тармоқлари қайта тикланди. Мелиораторларнинг меҳнат жасоратларини кўрсатувчи бундай далилларни келтиришни яна давом эттириш мумкин. Улар каналлар ва сув тармоқларини бетонлаштириш, ирригация тарновларидан янги сув йўлларини барпо этиш ва бошқа шу каби ишларни ҳам амалга оширишган.

Трестнинг оёққа туриши, меҳнат йўлининг босқичлари, истиқболлари ва муаммолари ҳақида трест бошқарувчиси **Ҳайитбой Маназарович МАДАЛИЕВ**дан сўзлаб беришни илтимос қилдик;

— Тошкент сув омбори қурилиш-монтаж бошқармаси негизида трестимиз ташкил этилганидан буён 25 йил вақт ўтди. Бу сув омборида тўпланган оби-ҳаёт Ўрта Чирчиқ ва Оққўрғон ноҳиялари хўжаликларидаги ерларни суғоришда жуда асқотмоқда. Коллективимиз қурган биринчи иншоот шу сув омбори бўлди.

Трестимиз фаолиятининг дастлабки кунлариданоқ асосий вазифаси аниқ белгилаб берилди. У ҳам бўлса янги қўриқ ерларни ўзлаштириш, эски ҳайдаладиган экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, турли-туман бошқа сув хўжалик қурилишларни олиб боришдан иборат эди. Айни вақтда жамоамиз қишлоқ аҳолиси учун уй-жойлар, маданий-маиший-ижтимоий ва енгил саноат иморатлари қуриш билан ҳам шуғулланди.

Ҳозирги қайта қуриш босқичида жамоамизнинг ўтган меҳнат йўлига назар ташлар эканмиз унинг фидокорона меҳнати меваларини кўриб бениҳоя хурсанд бўласан. Биргина пойтахт вилоятида тўққизта давлат хўжалигини барпо этдик. Улар орасида Бекобод ноҳиясидаги «Октябрь 46 йиллиги» ва «Ленинград», Бўка ноҳиясидаги «Кўкорол» ва «Кремль», Паркент ноҳиясидаги «Бўстон» ва «Коммуна», Бўстонлиқ ноҳиясидаги «Новгород» каби йирик давлат хўжаликлари бор. Шуни ғурур билан айтишим керакки, коллективимиз жумҳуриятда биринчи бўлиб 70-йилларнинг ўрталарида Ғазалкент ноҳиясида

Капитал қурилиш

хонбалиқ тажриба хўжалигини ишга туширди. Бу ишларда барча меҳнат жамоаларининг, айниқса Бекободдаги 6-механизациялашган кўчма колонна ва Оҳангарондаги 5-шундай колонна бунёдкорларининг хизматлари катта бўлди. Улар трестимиз томонидан қурилаётган барча йирик иморатларни барпо этишда фаол қатнашмоқдалар.

Ўн иккинчи беш йиллик ҳам охирлаб қолди. Бу даврда жамоамиз ёмон ишламади. Зиммасидаги вазифани сидқидилдан бажармоқда. Бу йил 29 миллион сўмлик ҳажмида қурилиш-монтаж ишларини амалга оширишимиз керак. Бу режа уддаланмоқда. Уни барвақт бажарамиз, деб тўла ишонч билан айтиш мумкин. Ўтган ўн ойдаги меҳнатимиз натижалари шундай дейишга асос бўла олади.

Шу даврда Оҳангарон ва Калинин ноҳияларидаги Жуков номли ва Охунбобоев номли давлат хўжаликларида 122 гектар янги ерлар белгиланган муддатда ўзлаштирилди. Бундан ташқари Бекобод ноҳияси хўжаликларида 536 гектар экин майдони тўла текисланди. 581 гектар майдондаги ерларни мелиоратив ҳолати яхшиланди. Бундай ишлар асосан Бўка ва Бекобод ноҳияларида амалга оширилди. Айни вақтда 7,5 минг квадрат метрдан ортиқ саҳнли уй-жойлар, Ғазалкент шаҳрида 140 ўринли мактабгача болалар муассасаси фойдаланишга топширилди. Наримонов шаҳридаги мактабнинг 260 ўқувчига мўлжалланган қўшимча бинолари қурилди.

Кейинги йилда бунёдкорлик ишлари ҳажми анча кўпаяди. Унинг тахминан 15 фоиз ортиши ва жами ҳажми 31—32 миллион сўмликни ташкил этиши кутилмоқда. Демак, қишлоқ хўжалигини юксалтириш, деҳқонларнинг ижтимоий турмушини яхшилашга қўшадиган ҳиссамиз янада салмоқли бўлади. Айни вақтда қишлоқ меҳнаткашларини иш билан таъминлашга ҳам ёрдам берамиз.

Коллективимиз кучи билан Тўйтепада ҳажмли йигирилган ип фабрикаси қурилишини олиб борамиз. Уни 1992 йилнинг охиригача ишга тушириш режалаштирилган. Бундан ташқари келгуси йил ишлаб чиқариш дастуримизда ҳар бири 422 нафар ўқувчига мўлжалланган мактабларни фойдаланишга топшириш назарда тутилган. Бу билим масканлари Бекобод ноҳиясидаги Ойбек номли давлат хўжалигида ва Паркент ноҳиясидаги «Бўстон» давлат хўжалигида барпо этилади. Бўстонлиқ ноҳиясидаги Хондайлиқ қўрғонида эса қуриладиган мактаб 1164 талабани ўз бағрига олади. У ҳам йил охиригача қуриб битказилиши керак.

Трестнинг муаммолари ҳам йўқ эмас. Улар ҳақида қисқача тўхталамиз. Айниқса, бинокорлик материаллари таъминотидаги камчиликлар ишга ниҳоятда халақит бермоқда. Қурувчиларнинг анчагина қимматли иш вақти турли-туман шундай материалларни кутиш билан ўтмоқда. Жумҳурият бинокорлик материаллари саноати вазирлигининг қатор темир-бетон буюмлари заводлари буюртмамизни вақтида бажармаяпти. Худди шу сабабли Хондайлиқдаги мактаб қурилиши кечикмоқда. Агар материаллар ўз вақтида етказиб турилса иш суръатини ошириш мумкин.

Жумҳурият Давлат таъминот комитети бир неча ойдан бери трестимизга айрим муҳим қимматли қурилиш материалларини етказиб бериш масаласини ҳал қилмаяпти. Уларсиз эса иморатларни комплекс қуриш мумкин эмас. Шу муаммолар бартараф этилса ишимизда ижобий силжиш қилган бўлур эдик. Юқорида номлари зикр этилган мутасадди ташкилотлар муаммоларга бўлган бундай муносабатларни ўзгартиришларини истар эдик.

Суҳбатни В. ТИРИН ёзиб олди.

Фурқат таваллудининг 130 йиллиги

ШОИР ВА ТЎЙЧИ ҲОФИЗ

1889 ЙИЛ. Тошкентда баҳор. Зокиржон Фурқат бу азим шаҳарга ташриф буюрди ва «Чорсу» яқинидаги Кўкалдош мадрасасида тўхтади. Шоир узоқ вақт бу ердаги ҳужралардан бирида яшаб, ижод этаркан, унинг ҳузурида шоиру санъаткорлар ҳам тез-тез бўлиб турардилар. Бу ерда ширин суҳбатлар, ғазалхонлик, ўткир баҳсу мусобаҳалар ўтарди. Фурқат яхши ҳаким-табиб ҳам бўлгани туфайли Кўкалдошга оддий фуқаролар ҳам тез-тез қадам ранжида қилиб, унинг табобатчилигидану ўта ширин каломидан баҳра олардилар. Фурқат бу ердаги ҳужрада ўз даврининг беназир хонандаси, шоир ғазалларини куйга пайванд этиб хониш айлаган машҳур Саъдулло Ҳофиз билан ҳам бир неча бор учрашиб, дўстлашиб қолганди. Тўйчи Ҳофиз Саъдулло билан бирга Кўкалдошдаги шоир ҳужрасида ҳам бўлди, унинг ширали, маҳорат жиҳатдан ўта қиёмига етказилган шеърларини, инсоний ҳис-туйғуларга, фалсафий мушоҳадаларга бой ғазалларини тинглаб, ҳузур олди. Фурқат Тўйчига атаб муашшаҳ ҳам битди — унда булбул овозли хонанданинг ноёб иқтидорига юксак баҳо берилганди. Зокиржон Фурқат Тўйчи Ҳофиз хонадонидаги тўй маросимларида ҳам бўлиб, завқли дамлардан баҳра олди, бу шодиёнада навозандаларни завқланиб тинглади, уни айниқса атоқли Фарзинхон хониши маҳлиё қилиб қўйди.

1890 йил. Жавзо ойи. Атроф сабзазор. Қушлар хониши кишини сармаст этади. Наврўзи олам бошлаб берган шодиёналар нафаси ўлкада ҳали совуганича йўқ. «Шайховандтахур»даги ҳашаматли бино ўзига хос савлат сочиб турибди — бу тошкентликлар орасида анчагина иззат-икромга сазовор бўлиб танилган Валихўжа меҳмонхонаси... Бу ерда гапу-гаштак ўтмоқда — унга Тошкентда истиқомат қилиб турган Фурқат ҳам таклиф этилган... Орадан узоқ йиллар ўтгач «Лабизах»даги хонадонида ўтказилган тўйда анча кексайиб қолган Валихўжанинг ўзи «Қошиқчи маҳалласи»да истиқомат қилувчи азиз биродарлари Муҳддин, Тожиддин, Саъдитдин, Насриддинларга ана ўша Фурқат иштирокида ўтган ўта завқ-шавқли гап-гаштак ҳақида ҳикоя қилиб берди: «Зокиржон эшон таклифимни бажонудил қабул этдилар ва белгиланган вақтга «Шайховандтахур»га пайванд меҳмонхонамизга кириб келдилар. У кишининг устида кўк мовут чопон, бошларида эса оппоқ қировдек, ниҳоятда чиройли ўралган салла; қўлларида жажжигина китоб бор эди... Камина ҳузурига ташриф буюрганлар Фурқатни (биз бу зотни шундай атардик) ўта юксак ҳурмат билан кутиб олдилар. Мен Тўйчи Ҳофизни ҳам таклиф этган эдим — ушбу икки муҳтарам зот йиғилишимизнинг гули, ҳусни бўлдилар, бирлари ғазал бўстонидан инжулар сочди, иккинчилари эса гўзал хониши билан дилларни симобдек эритди... Фурқат ўта дилкаш, меҳр-оқибатли зот эдилар, анча куюнчакликлари ҳам бор бўлиб, Тошкентнинг «Ўрикзор»ида рўй берган катта фожеага айниқса қаттиқ куйган эдилар. Бу улуғ зот ваҳшийларча ўлдириб кетилган булбул овозли Саъдулло ҳофизнинг бевақт қазосидан жуда азият чекдилар...»

Чиндан Зокиржон Фурқат элнинг севимли санъаткори Саъдулло ҳофиз ўлимидан ларзага келди, мотамсаро бўлди, унинг дафн маросимида қатнашди, тобутни кўтариб борди. Шоир машҳур хонандага ҳароратли мисралар бағишлади:

Тоғда очилиб лола ер сабза баҳор ўлса,
Охир бу нечук бедод олам анга тор ўлса,
Чиқмай деса жойидан узлатда фигор ўлса,
Гар чиқса баногоҳи домега дучор ўлса,
Ҳижрон ўқидин жисми кўп ёра экан мендек,
Куйган жигари бағри садпора экан мендек...

1891 йилнинг навбаҳори. Тошкентнинг Эски шаҳарида истиқомат қилувчи машҳур Фарзинҳон ҳофиз иштирокида ниҳоятда завқли ўтадиган ҳар душанбадаги санъаткорлар йиғилишига Зокиржон Фурқат ҳам таклиф этилади. Бу ерда фофайзли суҳбатлар, ғазалхонлик авжига чиқарди, мақомлар қанот ёзарди. Камий Шоший, Убайдулло андалиб, Абдулло-булбул, Тўйчи Ҳофизлар ҳам ушбу нафосат даврасининг кўрки бўлардилр. Фарзинхон ҳофизнинг шуҳрати ўз ўлкасидагина эмас, узоқ хорижий юртларда ҳам маълум эди. Ривоятларга кўра бу хонанда овозининг кучидан, нафасининг зўрлигидан ёниб турган чироқ ҳам ўчиб қоларкан...

Фарзинхон билан бўлган учрашувларни Фурқат чет элларда юрганида ҳам қўмсайди, «Бомбайдан хат» номли ўз мактубида у ҳақда шундай мисраларни битади:

...Бу вилоятлар мақоми бошқадир, эмди қани —
Суҳбатингизларда душанба ғижжаку сеторлар.
Айлар эди гоҳ Фарзинхон «Сувора» машқини
Яхши савт ила Фузулийдан ўқиб ашъорлар.

Ҳассос шоир «Сабоға хитоб»да ҳам Фарзинхон ҳофизнинг номини тилга олади, ўзининг ошнаси, меҳрибонини самимий дил сўзлари билан эслайди:

...кўрасан анда Фарзинхон деганни,
Менга бир ошнойи меҳрибонни...

1909 йил. Тўйчи ҳофиз машҳур «Ипак йўли» узра сафарларни давом эттирмоқчи бўлди ва Хитойга отланди. Аммо Ёркентдан келган машъум хабар Тўйчини чуқур изтиробга солди, азада қолдирди, — у дийдор кўришишга шошилаётган Зокиржон Фурқат оламдан ўтганди... Сафар кечиктирилди. Тошкентнинг «Гулбозор» маҳалласида азиз биродар ва ватандошга аза очилди, Ҳофиз хонадонида—беназир қалам соҳибининг қадами теккан маконда дуои фотиҳалар ташкил этилди, шоир хотирасига хайри-эҳсонлар улашилди, унинг ғазаллари билан ижро этиладиган ашулалар наъра тортди... (Ҳа, Фурқат билан тўртинчи учрашув Ҳофизга насиб этмади).

Айди: «Эй бечора, қилдинг на учун тарки ватан,
Ман дедим: «Ғурбатда Фурқат бор экан тақдирда!»

1913 йил. Мулла Тошмуҳамедов созандалар билан бирга Ёркентга борди, Зокиржон Фурқат қадамжоларини зиёрат этди, қабри устида бўлиб, тиловат қилди... Тўйчи Ҳофиз Ёркентга келганини эшитиб бир вақтлар Тошкентда истиқомат қилган ва Фурқатни ўз ватанида кўришга ҳам муяссар бўлган кишилар йиғилдилар. «Валивой» масжидида ажойиб инсон ва машҳур шоир ҳаққига ваъз уюштирилди, мўмин-мусулмонлар унинг хотирасига шамчироқ ёқдилар... Шундан сўнг Тўйчи Ҳофиз ва унинг ҳамроҳлари шарафига зиёфат берилди. Тошкентлик азиз меҳмонга сўз бериларкан Мулла Тўйчи чуқур нафас олиб хўрсиниб қўйди-да, йиғилганларга қараб мурожаат қилди: — «Азизлар, Фурқат ўз Ватанидан йироққа кетган сари модари заминдан айрилиб қолиш нақадар азиятли, мушкул эканлигини сезиб бораверди. Бу унинг мисраларида ҳам акс этди:

Ватаннинг иштиёқин тортарам ғурбат ғами бирла,
Турубдурман қутулмай ғусса-ю ранжу инолардин...

Фурқат она диёрнинг баланд тоғлари ва қирлари, ям-яшил боғлари ва далалари, зилол сувлари, навбаҳорда сабза бўлган ариқ бўйлари, кишиларини қалбдан севарди. Шунинг учун ҳам булардан айрилиб қолгач, ўзга юртларда алам чекиб ватан фироқида бағри чок бўлиб юраберган:

Ватан оворадурман, дўстонида адашганман,
Ғарибу куйи ғурбат хонимонидан адашганман...».

Мулла Тўйчи бу шеърни охиригача ўқий олмади. Овозида титраш аломатлари пайдо бўлди. Томоғига алланима тиқилиб қолгандай туюлди. Кўзлари жиққа ёшга тўлди. Бироз ўзини босиб олди-да, созанда дўстларига имо-ишора қилди — танбур ноланди, Ҳофиз Фурқат шеъри билан «Адашганман» ашуласини маъюс бошлади — ҳамманинг бутун жисми қулоқ бўлиб тинглarди.

Зиёфат сўнггида аҳли нафосатга қарата шундай деди Мулла Тўйчи: — Азизлар! Жуда яхши ўтиришдик, чиройли суҳбатлар ҳам бўлди, Зокиржон акамизни ҳам ёд этдик... Меҳмондўстлигингиз учун минг раҳмат. Менинг ва ҳамроҳларимнинг кўнглини бунчалик овлаганингиз учун ташаккур, барчангиз омон бўлинглар... Мана Ёркентга сафаримиз ҳам қаримоқда, бизни юртингизнинг бошқа шаҳарларида ҳам кутишмоқда. Энди бу ерларга қачон келамиз-у, қачон йўқ. Шунинг учун бизлардан ёдномa сифатида мана бу граммофон билан пластинкаларни олиб қўйсанглар. Буларнинг ажойиб фазилати бор — уйингизда ўтириб бизни ва бизга ўхшаш хонандаларнинг овозини эшитаверасизлар...»

Тўйчи Ҳофиз граммофон қулоғини бураб, устига «ясси товоқ»ни қўйди — Фурқат ғазали билан айтилган ашула кўнгилларни забт этди. Шундан сўнг тошкентлик меҳмонлар фотиҳа ўқиб, ташқарига чиқдилар ва бу ерда ҳозир турган «Хўтан арава»ларга ўтириб, йўлга равона бўлдилар. Ҳамма қўл силкитиб хайрлашиб, кўз ёш қилиб қолди. Тўйчининг ҳам кўнгли тўлиб-тошди, у тобора узоқлашиб бораётган арава изларига маъюс боқаркан, кўз олдида аста-секин Зокиржон Фурқат сиймоси гавдалана бошлади ва шоир ўз ватандошига — Қандай бахтлисан, модари замин томон йўл олаётирсан, кўп ўтмай Ватанда бўласан. Мен эса мангу бу ерларда қолиб кетаётирман, — дегандай туюлади... Тўйчи Ҳофиз киприклари орасидан юзига бирин-кетин биллурдек томчилар туша бошлади. У кўзда ёш билан хиргойи қилди:

Адашган ит каби Фурқат қаён боргум билолмасман,
Қачон бўлғайким топғайман хабар ёру диёримдан...

БАҲРИДДИН НАСРИДДИНОВ.

ИХТИРО УЧУН ГУВОҲНОМА

АБУ РАЙҲОН Беруний номидаги Тошкент политехника олийгоҳининг бир гуруҳ олимлари яқинда ажойиб янгилик яратдилар. Улар кўп изланишлардан сўнг қудуқларни цемент билан қопловчи янги қурилма яратишди. Уларнинг бу ишлари ихтиро деб тан олинди. ССЖИ ихтиролар ва кашфиёт ишлари бўйича Давлат қўмитаси шундай қарорга келди. Бундан олдин янгиликнинг таклиф қилинган конструкцияси ҳар томонлама текширувдан ўтказилди. Бу иш билан шуғулланган йирик мутахассислар уни ихтиро, деб тан олинишини таклиф этдилар.

Янги қурилма оддий, чидамли бўлиб, юксак меҳнат унумдорлигини таъминлайди. У ССЖИ Давлат ихтиролари рўйхатига киритилди ҳамда уни яратган М. Ёқубов, Л. Сорокин ва бошқаларга ихтиро учун 1579986-сонли муаллифлик гувоҳномаси берилди.

Л. АЛЕНКИН.

Бой меросимиз—тарбия мактаби

Маълумки, яқинда ўз ишини якунлаган ўқитувчиларнинг жумҳурият анжумани умумий мактабларини миллийлаштириш вазифасини ўртага қўйди. Бу шунчаки фақат маорифчиларнинг амалга ошириши лозим бўлган юмуши эмас. Ана шу жараён асосида маданиятимизда унутилган, авлодларимиз муваффақият билан ўқитиш воситаси сифатида қўлланиб келган шарқ илм-фани, аҳлоқ-одоби, адабиётларининг энг яхши намуналарини турмушга қайта олиб киришдек долзарб вазифа турибди.

Биз маорифга ўзимизда бор нарсаларни энг яхши намуналари ва аждодларимизнинг ғоятда хилма-хил бадиий ижодларини узвий боғлаб олиб киришимиз лозим. Очиғини айтсак, мактабда кейинги пайтларда андозавозлик кучайиб, соф миллий маданият унутиб қўйилган эди. Ваҳоланки, меросимизда шундай асарлар борки, улардан тарбия воситаси сифатида оилада ҳам, мактабда ҳам фойдаланиш мумкин. Афсуски бу асарларга «диний руҳда» деб айб қўйилиб мактабларга йўлатилмаган эди. Шахсан мен Шайх Саъдийнинг «Гулистон», «Бўстон», Низом-ул-Мулкнинг «Сиёсатнома», Шарофуддин Али Яздийнинг «Зафарнома», машҳур «Калила ва Димна» ва бошқа жуда кўп асарлари нима учун мактаблардан четлашиб қолганлигига сира тушунмайман. Бу бебаҳо дурдоналар қизиқарлилиги, равонлиги, оҳангдорлиги, тарбиявий аҳамияти, руҳи билан болалар қалбига тез кира олади. Киши дилига айни шу асарлар орқали дўстлик, биродарлик, мардлик, Ватанга ва халққа бўлган самимий садоқат каби олий фазилатлар жо этилади. Ота-она билан фарзанднинг ўзаро меҳр-муҳаббати, қадр-қиммати сингари кундан-кунга ноёблашиб бораётган эътиқодларимизни сингдирса бўлади. Ахир Шарқ мадрасаларида ана шу асарлардан сабоқ олганлар беодоб бўлиб етишганлари йўқ-ку. Аксинча гўзал хулқ, ҳалол фазилатларга кўрсатма айни шу дурдоналарда.

Маълумки, ҳозирги кунда миллий мактабларда кейинги ўқув йилидан «Одобнома» дарсини ўқитиш режалаштирилмоқда. Тўғри, бу дарс учун махсус қўлланмалар чиқарилса керак. Агар уларни шарқона, ҳозирги замон руҳида яратилса нур устига аъло нур бўлур эди.

Мактабларимизда ўтган йиллар мобайнида миллатимиз урф-одатларидан умуман йироқда бўлган Москвада чоп этилган Афанасьеванинг «Оила» китобидан таржима қилиб ўқитилди. Минглаб пул сарфлаб ушбу китоб таржима қилинди. Унинг баъзи сатрларини бола тугул, катта киши ҳам ўқигани уялади. Европада беандишалик руҳи шундоқ сезилиб турибди.

Мана дарсликдан намуналар келтираман:

— Отажон, онажон, бизни табриклашингиз мумкин. Бизлар турмуш қуришга аҳд қилдик.

Ҳурматли газетхон, бир ўйлаб кўринг, қайси ўзбек йигити ёки қизи бўлажак қайлиғини етаклаб келиб ота-онасига шундай дейди. Ушбу сатрларни ўқиб эса ёқа ушлайсиз:

«Тўй эълон қилинган кундан бошлаб то тўй дастурхони атрофида ўтган кишилар келин билан куёвни ўпишишга даъват этадиган «Горько!» деган сўз янграгунча ўтадиган давр келин билан куёв учун одатда энг ҳаяжонли кунлар бўлади». Салкам 400000 нусхада ўзбек мактаби кутубхоналарида ушбу китоб сақланмоқда. Айрим жойларда болалар қўлига дарслик сифатида бериб юборилган. Агар иссиқ танамизга юқоридаги сатрларни сиғдира олсак унда шу фан ўқитувчиларига мен жуда ачинаман. Бу сатрларни ўқиган боланинг юзига қайси андиша билан қараш мумкин? Эҳтимол бундай беандиша китобни кутубхоналардан йиғиштириб, ўрнига ҳар бир сатри, ҳар бир мисраси минглаб йиллар давомида синалган, илоҳийлаштирилган буюк ҳадисларимиз, классикларимизнинг Европада қайта-қайта нашр этилган одобномалари эгаллар? Менимча миллий мактабни яратиш учун мактаб кутубхонасини миллийлаштириш лозим. Бунинг учун форс-тожик, араб тилида ёзилган асарларни мактаб боп қилиб қайта ишлаган маъқул. Шарқшунос, адабиётшуносларимиз ўйлаймизки, бу масалаларга бефарқ қарамайдилар. Тарбия мактабдан бошланишини унутмайлик.

«Тошкент ҳақиқати» саҳифаларида кейинги вақтларда Аҳмад Яссавийнинг ижоди ва ундан шеърий парчалар эълон қилинди. Буюк Яссавий ҳақида янада яхшироқ билиб олдик. Бунинг учун ташаккур. Дилмурод Саидов тайёрлаётган «Қобуснома»дан парчалар эса бир мен учун эмас, балки мактаб ўқувчилари учун ҳам янгилик бўлди, десам муболаға бўлмайди. Сир эмас, жуда кам нусхада ноёб «Қобуснома» камдан-кам хонадонларда сақланмоқда. Ҳозирги болалар унунг номини ҳатто эшитишмаган ҳам. Мазмунини эса қўяверинг. «Эй, фарзанд...» деб бошланувчи ўгитлар ҳар қандай кишини тарбия томонга етаклашига шак-шубҳа йўқ. Менимча Д. Саидов ушбу хайрли вазифага қўл уриб жуда савобли иш қилаётир.

Биз ундан мутахассис сифатида шарқ классикларимиздан материаллар тўплаб рўзнома саҳифаларида давом эттираверишини илтимос қилар эдик. Шу каби материаллар унутилаётган маданий меросимизни халқимизга қайтаради, кишиларни аҳлоқсизликдан, ёмон йўллардан тияди. Мактабларимизда ҳаводек зарур «Одобнома» дарсларини ўтказиш учун яхшигина манба бўлиши мумкин.

Б. КАРИМОВ,
ўқитувчи.

ЖАМҒАРМАЧИЛАРГА ЯРАТИЛГАН ЯНГИ ҚУЛАЙЛИКЛАР

ЯҚИНДА матбуотда ССЖИ Президентининг «Фуқаролар жамғармаларини ССЖИ жамғарма банки муассасаларида сақлашдан манфаатдорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди. Ана шу Фармонга мувофиқ шу йилнинг 1 ноябридан бошлаб ССЖИ жамғарма банкларида аҳолининг жамғармаларини сақлашда янги қонун амал қила бошлади. Бу янгиликнинг моҳияти нимада? Бизнинг ССЖИ жамғарма банки Тошкент вилоят бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Р. С. Бондаренко билан қилган суҳбатимиз шу ҳақда бўлди.

— Раиса Сергеевна аввало ССЖИ Президентининг «Фуқаролар жамғармаларини ССЖИ жамғарма банки муассасаларида сақлашдан манфаатдорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармонига асосан жамғарма банклари системасида қандай ўзгаришлар юз берганлиги ҳақида тўхталсангиз.

— Ҳақиқатан ҳам, бугун бу масала кўпчиликни қизиқтириши табиий, албатта. Шуни айтиш керакки, бу фармон банк системасида жуда катта ўзгаришлар бўлишига олиб келди. Масалан, ССЖИ жамғарма банкида аҳолининг муддатли қўйган омонатлари, қимматбаҳо қоғозлар — сертификатлар ва 1982 йилда чиқарилган давлат ички ютуқли заёмларига тўланадиган фойда миқдорини ошириш кўзда тутилди. 1990 йилнинг 1 ноябридан бошлаб эса аҳолининг муддатли қўйган омонатларига унинг сақланиш муддатига қараб қуйидаги фойда миқдори жорий этилди: жамғарма бир йилдан ортиқ муддатдан уч йилгача қўйилганда йилига 5 фоиз, уч йилдан ортиқ муддатдан беш йилгача қўйилганда 7 фоиз, беш йилдан ортиқ муддатга қўйилганда 9 фоиз. Бундай омонатни қўяётганда омонатчи ўз ҳисоб дафтарида омонатни сақлаш муддатини албатта кўрсатиши керак. Борди-ю, омонат шартномада кўрсатилган муддатдан илгари жамғарма банкидан олинган тақдирда омонатчига фойда миқдорининг икки фоизигина тўланади. Бошқача қилиб айтганда бундай омонатларга юқорида кўрсатилган қўшимча бадал тўланмайди. Омонатчи тўлиқ фойдага фақат омонатни қўйиш пайтида ўзи қайд этган муддатда олган вақтдагина эга бўлади.

— Ҳозирги пайтда жамғарма банкларида кўпгина муддатли омонатлар, шунингдек қўшимча бадал тўлаш муддатли омонатлари мавжуд. Уларга сиз юқорида кўрсатиб ўтган фойда миқдори тўланадими ёки...

— Ўринли савол. Бу борада ҳам тушунтириш бериш керак. Биринчидан, 1990 йилнинг 1 ноябридан бошлаб бундай ҳисоб очиш тамоман тўхтатилди. Энди 1 ноябргача қўйилган муддатли омонатлар ва қўшимча бадал тўлаш муддатли омонатларига келсак, уларга илгари белгиланган миқдорда, яъни йилига 3 фоиз фойда берилаверади. Шунинг учун ўз омонатларини янги қонунга асосан фойда миқдори оширилган омонатларга ўтказиш ниятида бўлган кишилар ҳисоб-китоб дафтарларини қайтадан расмийлаштиришлари зарур. Бу борада аҳолига қулайлик яратиш мақсадида ССЖИ жамғарма банки 1991 йилнинг 1 майига қадар қайта расмийлаштирилган муддатли омонатларга янги система бўйича тўланадиган қўшимча фойда миқдорини 1990 йилнинг 1 ноябридан тўлаш юзасидан қарор қабул қилди. Ўйлайманки, бу бизнинг омонатчиларимизга яратилган жуда катта имкониятдир. Лўнда қилиб айтганда кишиларда ўз омонатларини 1991 йилнинг 1 майигача қайта расмийлаштириб қўшимча фойдани 1991 йилнинг 1 ноябридан оладилар.

Шу ўринда яна бир нарсага аниқлик киритиб кетишим лозим. Жамғарма банклари янги усулда иш юритар экан, бундан қатъий назар, шартли ва исталган вақтда қайтариб олинадиган омонатларга амал қилаётган тартиб-қоида — йилига 2 фоиз фойда миқдори сақлаб қолинади.

Булардан ташқари аниқ мақсадга қаратилган болалар жамғармалари ва тўлдириб бориладиган жамғармаларига тўланадиган фойда миқдори йилига 4 фоиздан 9 фоизгача оширилмоқда. Ёшларнинг мукофотли жамғармаларига фойда миқдори эса йилига 5 фоиз қилиб белгиланган. Шу жумладан, ҳар йили унга икки фоиздан қўшиб борилади. Белгиланган мукофот эса уч йил муддат ўтгач тўлиқ тўлана бошланади.

— ССЖИ жамғарма банкларида қимматбаҳо қоғозларга тўланадиган фойда миқдори ҳам ошириладими?

— Ҳа, 1990 йилнинг 1 ноябридан бошлаб сертификатларга 10 фоиз миқдорида даромад тўлана бошланди. 1990 йилнинг 1 ноябригача сотиб олинган сертификатларга эса янги шартлар асосидаги даромад 1991 йилнинг 1 ноябридан бошлаб жорий этилади. 1982 йилда чиқарилган давлат ички ютуқли заёмлари учун белгиланган ютуқларда ҳам катта ўзгаришлар бор.

Бу турдаги заём облигациялари бўйича янги шартлар 1990 йил 15 ноябридан, яъни 71-тираждан бошлаб амал қилади. Бундан илгари ўйналган тиражлар учун ютуқлар эса эски ҳолида амал қилган шартлар асосида тўланади. Бундан буён ички ютуқли заёмлар учун энг кичик ютуқ миқдори 300 сўмни, энг катта ютуқ эса 25 минг сўмни ташкил этади. 25 минг сўм, пул ютуғи чиққан киши «Волга» ёки унга тенглаштирилган классдаги автомашинани, 10 минг сўм ютуқ чиққан киши эса бошқа маркадаги енгил автомашиналарни навбатсиз олиш ҳуқуқига эга бўлади.

— Ҳозирги вақтда ССЖИ жамғарма банкларида мақсадли фоизсиз заёмларни сотиш қандай йўлга қўйилган, умуман уларни олса бўладими?

— СССР жамғарма банки бўлимларида бундай заёмлар мавжуд. Хусусан, вилоятимиз аҳолиси ҳозирги кунда танқис бўлиб турган нархи 500 сўмлик «Минск», «Бирюса» холодильниклари, тўртинчи авлодга мансуб бўлган энг янги моделдаги қиймати 1000 сўмлик рангли телевизорлар, 2500 сўмлик видеомагнитофонлар, 400 сўмлик «Вятка-автомат» маркали кир ювиш машинаси, 200 сўмлик «Зигзаг» тикув машинаси, 350 сўмлик СВЧ печкалари, 2000 сўмлик аравачали мотоцикллар, 700 сўмлик маиший хизмат компьютерлари ҳамда 5000 сўмлик кичик тракторлар учун чиқарилган заём облигацияларини сотиб олишлари мумкин.

Мақсадли заёмлар қаерда яшашидан қатъий назар, барча шахсларга эркин сотилмоқда. Бундай мақсадли заёмларга тўлов облигацияда кўрсатилган моллни 1993 йилдан бошлаб давлат савдо тармоқлари орқали бериш билан амалга оширилади.

МАЪЛУМКИ, 24 ноябрда шахмат тожи учун жаҳон чемпиони Гарри Каспаров ҳамда Анатолий Карповлар ўртасида Франциянинг Лион шаҳрида учрашувнинг иккинчи қисми бошланди. Матч олдидан эса Корлофф исмли маҳаллий заргар қиймати миллион доллардан юқори бўлган махсус совринни таъсис этди. Бу биринчилик иштирокчилари — Каспаров ва Карповни кутаётган соврин фонди — 3 миллион сўмга каттагина қўшимчадир. Фирма томонидан таъсис этилган соврин жавоҳир ёдгорликдан иборат бўлиб, унга 1018 та оқ ва қора жавоҳирлар қадалган. Мазкур соврин Лиондаги конгресслар саройи саҳнасида сақланмоқда.

Суратда: жаҳон чемпиони Г. Каспаров ва экс чемпион А. Карпов фирма президенти жаноб Пэсласье билан.

АП—ТАСС сурати.

ҲАМЗА ТЕАТРИДА ДЕҲҚОНЛАР КУНИ

Кузнинг серташвиш югур-югур кунлари ҳам ортда қолди. Йил якунидан пахтакорларнинг диллари ҳар қалай таскин топмоқда. Ҳамён ҳам ўтган йиллардагига нисбатан жонлироқ бўлди. Энди ёз бўйи меҳнат қилган пахтакорларнинг дам олишга, ҳордиқ чиқаришга, театр ва маданият саройларига боришга имкониятлари бор. Ана шу эҳтиёжни инобатга олиб, Тошкент вилоят партия қўмитасининг мафкура бўлими Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театри маъмурияти билан ҳамкорликда «Ҳамза театрида Тошкент вилояти деҳқонлари кунлари» ўтказишга қарор қилишди. Шартномаларга биноан 11 декабрдан 28 декабргача театр залида вилоятнинг барча ноҳияларидаги илғор деҳқонларга совға-саломлар топширилади. Улар ССЖИ халқ артистлари С. Эшонтўраева, Н. Раҳимов, З. Муҳаммаджонов, Ўзбекистон ССЖ халқ артистлари Т. Азизов, Ё. Аҳмедов, Р. Иброҳимова, Т. Каримов, И. Болтаева, Ш. Азизова, жумҳуриятда хизмат кўрсатган артистлар Т. Мўминов, С. Умаров, М. Абдуқундузов каби актёрлар билан учрашадилар ҳамда яқин мулоқотда бўладилар.

Меҳнаткашларнинг талабларига кўра 17 кун давомида И. Султоннинг «Абдулла Қодирийнинг ўтган кунлари», М. Шайхзоданинг «Мирзо Улуғбек», М. Ҳайруллаевнинг «Жар», Ҳ. Муҳаммаднинг «Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома» ҳамда янги спектакль — С. Сирожиддиновнинг «Тўмарис» саҳна асарлари намойиш қилинади. Бундан ташқари театр биносида бир кун И. Охунбобоев номли Ёш томошабинлар театрининг «Адашганлар» спектакли ҳам кўрсатилади. Томошалар ҳар куни соат 15 да бошланади.

Азиз дала меҳнаткашлари! Санъаткорларимиз сизлар учун хизматга шайдирлар. Ўйлаймизки, мазкур тадбир сизларга хуш кайфият бағишлаб, қувноқ ва мароқли ўтади.

С. ЖАВЛОНОВ,
Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театри директорининг муовини.

ИНСОН ВА ҚОНУН

ҚАБОҲАТ

УЛАРНИНГ ЖИНОЯТЛАРИНИ ТАСВИРЛАШГА ҚАЛАМ ОЖИЗЛИК ҚИЛАДИ, ОППОҚ ҚОҒОЗЛАР ҚОРАЯДИ, ЮРАКЛАРДА ОҒРИҚ ТУРАДИ

Одамлар орасига шайтон кириб олди: у баъзиларнинг елкасига чиқиб, истаган мақомига йўрғалатмоқда, наҳс босган кўчаларда довдиратмоқда. Шайтон минг тавозе билан қўлингизга шароб тутқизади, наша чектириб, гаранг қилади. Шайтонга қўл берганлар на ўзини, на бировни қадрлайди, ота-онасига чақчайиб тикилади, оталик, фарзандлик бурчини умуман тушунмайди. Қисқаси, улар жамиятимиз танасидаги ҳалибери ёрилмайдиган яраларга ўхшайдилар. Бу яралар туфайли жамиятимиз иссиғи баланд, оғриқлардан азобланади, оёқларидаги «кишан»ларни узишга мадори етмайди...

Қурилиш ташкилотларидан бирида қоровул бўлиб ишлайдиган Мелибой Мамажонов ҳам ёши бир жойга борганда шайтон билан «маслаҳат»лашадиган, чизган чизиғидан чиқмайдиган бўлиб қолди. Бўлмаса, турмуш ўртоғи Маъфура ҳамда олти фарзанди билан тинч-тотув яшаб, меҳнат қилиб юраверса бўларди. Оилавий бахт шўр пешонасига сиғмадими, ишқилиб, бир кечада ҳаммасидан айрилди.

Ўзи нима бўлган эди?

1974 йили Маъфура билан Мелибойнинг ихчамгина никоҳ тўйлари бўлиб ўтди. Фарзандлар туғилди. Маъфура аввалги эридан бўлган ўғли Расулни болалар уйидан олиб келди. Болаларим қатори униб-ўсар, ўгай отасига меҳри уйғонар, деб ўйлаганди. Дастлаб Расул маҳалла чойхонасида Мелибойга нон ва сомса тайёрлашга қарашиб турди. Лекин, кейинчалик у ўгай отасининг кўзига балодек кўриниб қолди. Мелибой қилдан қийиқ ахтариб, йўқ ердаги жанжалларни кавлаштирар, бўйи чўзилиб, мўйловлари сабза ураётган Расулга ғашлик қиларди.

Маъфура дастлаб «Бир айтди, қўйди-да», деб эътибор бермай юрди. Мелибой эса ўз «кашфиёт»ини маҳкам ушлаб олганди. Она ўғлига меҳрибонлик қилса ҳам ундан бирор маъно ахтараверди. Бу гумонини уялмасдан маҳалладаги баъзи кишиларга айтди. Улар «Сени шайтон йўлдан урибди, беъмани хаёлларга берилма. Расул ҳам ўғлинг қатори. Ҳушинг борида ақлингни йиғиштириб ол», дея дашном беришди.

Мелибой эса гумонсирашда давом этарди. Бир куни у мактабдан қайтиб келаётган катта қизи Матлубани чойхонага чақирди. Бояқиш отасининг важоҳатидан чўчиди. Ранги оқарди. Бечора қиз! У ота-онасининг ҳамиша тотув яшашлари учун қурбон бўлишга ҳам тайёр эди. У ич-ичидан эзиларди. Нима учун уларнинг оиласидан тотувлик йироқлашди?! Ҳар куни пичинг-кесатиқ гаплар, бақир-чақирлардан безиллаб қолганди. Укаларининг қўрқув тўла жовдираган кўзларига қарашга юраги бетламасди. Чекка-чеккаларда йиғлаб оларди. Ҳозир ҳам отасидан бемаъни гап эшитишини сезиб турарди.

— Матлуб, — деди Мелибой паст овозда. — Менинг қизимсан-а? Қизим бўлсанг, мана, дафтар, айтганларимни ёз. «Ўгай акам Расул опам билан уят ишлар қилиб юришади, ўзим кўрганман», деб ёз...

Матлубанинг аъзою баданидан ўт чиқиб кетди. Кўз олдида дадаси эртаклардаги ёсуманларга ўхшаб гавдаланди. «Ёзмайман», деди. Мелибойнинг кўзлари хунук ялтиради. «Феълимни биласан-а». Таҳдидли овоз қизни чўчитди. Ноилож ёзди. Номард ота бу қилиғи билан қизининг кўнглини вайрон қилаётганини, бахтли болаликдан маҳрум этаётганлигини ўйлаб ҳам кўрмасди. Фақат бир нарсани ўйларди: ифлос гумони тасдиқлансаю, Расулдан қутилса! Лекин эртага бошига ёғиладиган таъна-маломатларни, маҳалла-кўйда юргусиз бўлиб қолишини сезмасди.

Ўша куни Маъфура кечқурун соат ўнларда қўшниси Саидаларникига кириб келди.

— Сиздан пул қарз олгандим, шуни бериб қўяй, деб чиқдим...

— Берардингиз-да. Бир-биримизда қолиб кетармиди? — деди Саида.

— Қарзим қиёматга қолмасин, Қутилганим яхши.

Бу гапларни Маъфура ҳазиллашиб ёки чиндан айтдими, Саида англолмай қолди. Қарангки, шу куни ярим тунда даҳшатли фожиа рўй берди.

Бу оилада Мелибой алоҳида, Маъфура қизи Матлуба, кичик ўғли Музаффар ва ойиси билан, Расул эса укалари билан алоҳида хоналарда ётишарди. Ярим кечада Маъфура акалари билан ётган ўғли Мухторнинг йиғлаган овозини эшитди. Хабар олгани кириб, тезда қайтиб чиқди. Худди шу аснода Мелибой уйғонди. Хотинининг ўз ётоғига кириб кетганини кўриб, қинғир кўнглига ҳар хаёллар келди. Юрагида ўгай ўғлига сўнгсиз ғазаб уйғонди. Шайтон эса дарров қўлига болта ушлатди.

Инсон юраги рўй берадиган нохушликни олдиндан сезади. Укалари ва акаси Расул қаватида ётган Маъруфнинг негадир уйқуси қочиб кетди. Бола эмасми, ғира-ширада кўзларига аллақандай шарпалар кўринди, кўзларини юмиб, бошини кўрпага буркаб олди. Бироздан сўнг кимнингдир хансираб нафас олаётгани, хонада юргани эшитилди. Юраги дукиллаётган Маъруф кўрпа остидан оҳиста мўралади. Қўлига болта ушлаган дадаси донг қотиб ухлаётган Расул акасига яқинлашиб келарди. Кейинги воқеалар кўз очиб юмгунча рўй берди: Мелибой болта билан ўғлининг елкаси аралаш бўйнига зарб билан туширди. Бояқиш йигитча бироз типирчиладию, тинчиб қолди...

Расулни ўлдирган Мелибой энди хотинига ёпишди. Уни судраб ўз хонасига олиб кирди. Шовқин-сурондан Матлуба ва укалари уйғонишди. Югуриб дадалари хонасига киришди. Ваҳшийлашган Мелибой Маъфурани диванга ётқизиб, бўғаётганди. Матлуба бир томондан, болалар бир томондан дадаларининг қўлларига тирмашдилар. «Опамни ўлдириб қўясиз, дадажон, қўйворинг», дея йиғларди Матлуба. Қулоқ солмади. Ҳеч нарсадан хабарсиз қиз Расул акасини уйғотиб чиқмоқчи бўлиб, хонасига кирди. Не кўз билан кўрсинки, кечагина «синглим, синглим» деб бошига кўтариб юрадиган акаси қора қонига бўялиб ётарди. Бор-йўқ ҳолатда яна опасининг ёнига югурди. Бироқ, дадаси уни ваннахонага олиб кириб кетганди. Маъфуранинг жон аччиғида қичқириғи эшитилди.

Эшик очилиб, қонли пичоқ кўтарган Мелибой пайдо бўлди. У телефон симини узди. Кейин ваннахонага қайтиб кириб, нималарнидир балкондан пастга ташлади, қўллари қалтираб қонларга порошок сепди.

Ваҳшийлашган ота унга даҳшат билан қараб турган болаларига тайинлади:

— Агар биров сўраса, кечқурун ниқоб кийган уч номаълум киши уйимизга кириб, опамиз билан акамизни ўлдириб кетди, денглар.

Кўзлари ёшли, дир-дир титраётган Матлуба «Ростини айтамиз», деди. Мелибой дўқ-пўписа қилиб чиқиб кетди. Маъруф дадасининг ортидан билдирмасдан пойлаб борди. Мелибой пичоқ билан болтани чойхонага яширди ва яна уйига қайтди. У дадасидан олдин уйга кириб олди...

Бу фожиа шаҳримиздаги «Қорасув» массивидаги уйларнинг бирида рўй берди. Бир кечада олти бола ҳам оналари, ҳам акаларидан жудо бўлдилар.

Тошкент шаҳар судининг аъзоси Эркин Йўлдошев раислигида бўлиб ўтган шаҳар суди жиноий ишлар бўйича судлов коллегиясининг очиқ мажлисида қотил Мелибой Мамажоновнинг жиноий иши кўриб чиқилди. Сўзга чиққан гувоҳлар марҳума Маъфура ва бевақт хазон бўлган Расулларга нисбатан қилинган туҳматларни қатъий рад этдилар.

Қотил олий жазо-отиб ўлдиришга ҳукм қилинди.

Ҳукмни ўқиб чиқар эканман, беихтиёр ўйладим: наҳотки, оила атрофидаги кишилар, маҳалла аҳли фожиа яқинлашиб келаётганлигини сезишмади? Сезишган албатта. Лекин, эътибор беришмаган, ўз оилалари давраларида «Мелибой ундай деди, Мелибой бундай деди», қабилида суҳбатлашиб ўтиришган, «Худога шукур, ўзимиз тинчмиз», дейишган. Афсуски, бирор мард одам шайтон васвасасига берилган отани маҳалла фаоллари ўртасида ҳушёрликка чақирмаган, жар ёқасидаги оила тақдири билан қизиқмаган.

Оила барбод бўлди, болалар етим қолишди. Энди уларнинг тақдирига лоқайд қарамаслик керак.

Матлуба, қўй, йиғлама. Энди сен оиланинг каттаси бўлиб қолдинг. Укаларингга бир қара: улар бахтли болаликларидан айрилиб, кўзлари жовдираб туришибди. Ҳаммаси меҳрибонликка муҳтож. Шуларнинг тақдири учун сендан бошқа ким курашади?!

Шуни унутмагинки, одамлар орасида одам бўлиб яшаш ҳаммага ҳам насиб қилавермайди.

* * *

Шаҳримизнинг бағри кенг. Унда иттифоқимизнинг турли бурчакларидан кўчиб келган кишилар яшайдилар. Дордан қочган қаланғи-қасанғилар ҳам Тошкентга югуришади. Чунки, тошкентликларнинг биров билан иши йўқ: тирикчилик дарёсига тонг саҳарда шўнғиб, алламаҳалда сузиб чиқишади. Бунинг устига, жамиятимиздаги етишмовчиликлар, бўш пештахталар, ваҳимали миш-мишлар ҳамманинг тинкасини қуритган. Назаримда одамлар қиш ғамида кўринган нарсани бўзчининг моккисидек қатнаб ташиётган чумолиларга ўхшайди...

Асли Грузияда туғилган Георгий Крайниченков «Оқтепа» массиви, Мажлисий кўчасидаги 118-уйнинг 34-хонадонида яшайди. Илгари судланган. Хотини, бир фарзанди бор.

Бир куни у хотини билан «ТТЗ-1» массивидаги уйларнинг бирида яшайдиган таниши М. Бойжонованикига келди. Уй бекаси стол устига қўлбола «брага» қўйди. Ичишди, чекишди, суҳбатлашиб ўтиришди. Шу аснода Георгийнинг олазарак кўзлари хонадаги буюмларни «тафтиш» қиларди. Бир маҳал хотини қандайдир иш билан ташқарига чиқди. Фурсатдан фойдаланган Георгий хонадон соҳибасига кофеин узатди. Бойжонова ичди. Кайфи баттар ошиб, алжираб қолди.

— Сен уйга бориб, йигирма минутлардан кейин қайтиб кел, — деди у хотинига.

Хотини кетди. Георгий Бойжоновани ётоғига судрагудек олиб кирди. Кейин стол устида турган дазмол билан уй бекасининг бошига урди. Томоғидан бўғди. Аёл ўлди. Георгий шкафдаги бор кийимларни атрофга сочиб ташлади. Сўнг арзимаган қошиқ, вилкаларни чўнтагига солиб, уйдан чиқиб кетди.

Судда Георгий: «Бойжонованинг ўзи менга ёпишди, бирга ётамиз, деди», дея кўргазма берди. Унинг бу гапларини ҳеч ким тасдиқламади. Қотил 15 йил озодликдан маҳрум этилди. Шундан уч йилини қамоқхонада ўтказади.

Бор гап шу. Лекин бағри кенг Тошкентимизда ҳар куни бундай фожиалар бўлиб туради. Касбикорининг тайини йўқ кимсалар давлат уйларини эгаллаб, жиноятлар сонининг кўпайишига «муносиб» ҳисса қўшаверадилар. Ўғирлик, кисавурликкаку кўникиб қолдик. Сал пулимиз кўпайса рэкетчилар рўйхатига тушамиз. Улар пулдорларни ортиқча ташвишдан бир зумда «озод» қиладилар. Ҳеч ким милицияга шикоят қилмайди, ўзидан, бола-чақаси ҳаётидан ташвишланади.

Яқинда вилоят ички ишлар бошқармаси жиноят-қидирув бўлимининг кекса, тажрибали ходими, милиция подполковниги Ҳаким Абдиевич Абдиев билан суҳбатлашдим. У киши 40 йилдан зиёд вақтдан бери жиноятчиликка қарши курашади.

— Бизда милиция участка инспекторларини ҳар хил майда-чуйда ишлар билан банд қилиб қўйишган,— деди Ҳ. Абдиев. — Улар кўча-кўйда тентираб юрган маст-аластларни «йиғиштириб» юришади. Менимча, бу тартиб нотўғри. Бу вазифаларни оддий милиция сержантлари зиммасига юклаш керак. Инспекторлар эса очилмаган жиноятлар билан шуғулланишсин, ўз участкаларидаги кишиларни, уларнинг касби-корини беш қўлдек билишсин.

Бизда эса инспекторлар жиноятчилар олами қаршисида ожизлик қилмоқда. Масалан, шаҳардаги 2-Лисунов кўчаси, 49-уйнинг 43-хонадонида яшаган, илгари тўрт марта судланган Александр Диденко узоқ вақт ўз билганича иш тутиб юраверган. Ҳеч қаерда ишламаган. Ҳар куни ичиб келиб, кекса онасини ҳақоратлаган, урганн қўл кўтарган. Бояқиш кампир қўни-қўшниларга ноқобил ўғлининг устидан тез-тез шикоят қиларди. Лекин бу билан ҳеч ким қизиқмади, участка инспектори эса суриштириб келмади.

Бир куни Александр улфатлари билан «бўкиб» ичиб, бешиктебратардек тебраниб, уйига келди. Эшик ёпиқ эди. Қўли билан итарди, тепди, очилмади. Ваҳшийлиги тутди. Онасини бўралаб сўкди, кейин «кекса алвасти»ни қидиришга тушди. Онаси шундоққина уйи ёнида ўтирган экан.

— Сен қари аҳмоқ, ҳеч уйда ўтирмайсан. Жонимга тегиб кетдинг!

Кампир ҳам тўлиб турган эканми, вужудидан тамаки ва «брага»нинг қўланса ҳиди анқиётган ўғлини қарғади:

— Ўзингнинг пиянисталигинг, текинхўрлигингни айтмайсан, нуқул мендан пул сўрайсан. Бола боқиб нима роҳат кўрдим!

Она-бола айтишганча уйга киришди. Александрнинг жоҳиллиги қўзиган, оқ сут берган онаси кўзига бало-қазодек кўринаётган эди.

— Овозингни ўчир! — Бақирди у титраб-қақшаб. — Итдек сўйиб ташлайман.

Қариб, мункиллаб қолган она эса ҳамон жавраб, ноқобил ўғлидан нолирди. Александр кутилмаганда қўлидаги пичоқ билан онасига ташланди. Оғизларидан кўпик сачратиб, бўкирганча бечора аёлнинг 27 жойига тиғ урди. Она қора қонига беланди. Ожиз қўллари билан қаршилик кўрсатмоқчи бўлди. Лекин, қутирган қотилга тенг келолмади...

Тошкент шаҳар судининг аъзоси Эркин Йўлдошев раислигида бўлиб ўтган суд мажлисида қотил Александр Диденко 15 йил муддат билан озодликдан маҳрум этилди.

ССЖИ Президенти М. С. Горбачев ССЖИ Олий Кенгаши сессияда сўзлаган нутқида ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, мамлакатимиз ҳар бир фуқаросининг хавфсизлигини ҳимоя қилинишини таъминлаш зарурлигини алоҳида таъкидлаб ўтди. «Сиз билан биз қабул қилаётган қонун бор, — деди у, — агар биз ўзимизни ўзимиз ҳурмат қилсак, ана шу қонун амал қиладиган бўлсин».

Халқимиз, ваҳималардан чарчаб-толиққан халқимиз ҳам худди шуни истайди. Фақат қатъий тартиб-интизомгина жамиятимизни қутқариши мумкин.

Эсон ҚОСИМОВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги
М. Қориёқубов номли Ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
5, 6 ДЕКАБРЬ СОАТ 19.00 ДА
ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ХАЛҚ АРТИСТИ
ҚАМОЛИДДИН РАҲИМОВ
КОНЦЕРТИ
Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.
Чипталар сарой кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
7 декабрь соат 19.30 да
8, 9 декабрь соат 16 ва 19.30 да
«ДЎСТЛИК ТАРОНАЛАРИ»
«ҚИЗИҚЧИ—90» КУРИГИНИНГ ҒОЛИБИ, ЛЕНИНОБОДЛИК КУЛГИ УСТАСИ
ҲОЖИБОЙ ТОЖИБОЕВ
Тожикистон ССЖда хизмат кўрсатган артист
ҚОДИРЖОН МИРАШУРОВ
(7—8 декабрда)
хушовоз хонанда
АБДУРАУФ ОЛИМОВ
(9 декабрда)
ИЖРОСИДА
КУЙ ВА ҚЎШИҚ БАЗМИ
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 41-74-30, 45-92-13.

«ЮБИЛЕЙ» СПОРТ САРОЙИДА
28 ДЕКАБРЬ — 10 ЯНВАРЬ КУНЛАРИ
МУЗ УСТИДА ШАҲАР АРЧАСИ
(совғалар билан)
ТОМОШАЛАР
28 декабрда — соат 13, 15.00 да,
29, 30 декабрда — соат 11, 13, 15.00 да,
31 декабрда — соат 11.00 да,
1 январда — соат 13, 15.00 да,
2, 3, 4 январда — соат 11, 13, 15.00 да,
5, 6 январда — соат 11, 13, 15, 17.00 да,
7, 8, 9, 10 январда — соат 11, 13, 15.00 да бошланади.
Олдиндан патталар сотиш ташкил этилган ва нақд пулсиз ҳисоб бўйича жамоа бўлиб тушишга буюртмалар қабул қилинмоқда.
Патталар «Юбилей» марказий спорт саройи залида ва вакиллар томонидан сотилмоқда.
Касса ҳар куни соат 10 дан 18.00 гача ишлайди.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-07-33.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
1990 ЙИЛ 22 ДЕКАБРДАН
1991 ЙИЛ 14 ЯНВАРГАЧА
БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!
ҚИШКИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА
«ЦИРКДА АРЧА»
ЯНГИ ЙИЛ АРЧА БАЙРАМИ ТОМОШАЛАРИ
Томошада Қорбобо, Қорқиз ва эртак қаҳрамонлари, шунингдек ўргатилган ҳайвонлар ҳам қатнашадилар.
ТОМОШАЛАР
22 декабрда — соат 16, 19.00 да,
23 декабрда — соат 12, 15, 18.00 да,
24—29 декабрда — соат 10, 12, 14.30, 17, 19.30 да.
30 декабрда — соат 17.00, 19.30 да.
31 декабрда — соат 17.00 да,
1 январда — соат 10.00 да,
1—7 январда — соат 17, 19.30 да,
8—13 январда — соат 10, 12, 14.30, 17, 19.30 да бошланади.
Нақд пул тўлаш ва пул ўтказиш йўли билан олдиндан патталар сотиш ташкил этилган.
Касса ҳар куни соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.
100 дан зиёд патталарга бўлган буюртмалар ноҳия кассаларида иш жойларига хизмат кўрсатади.
Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-84; **администратор** — 44-29-04, 44-35-91.

ДИҚҚАТ!
ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ЕНГИЛ САНОАТ ТОШКЕНТ ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ
ИШЛАТИЛГАН ҚУЙИДАГИ КИНОАППАРАТУРАЛАРНИ СОТАДИ
— **ОКС/300 объективи. Баҳоси — 190 сўм;**
— **КН-17 КИНОПРОЕКТОРИ. Баҳоси — 1070 сўм;**
— **«УКРАИНА» КИНОПРОЕКТОРИ. Баҳоси — 620 сўм;**
— **ВСА СЕЛЕНЛАРНИ ТЎҒРИЛАГИЧ. Баҳоси — 114 сўм;**
— **ФИЛЬМЛАРНИ МОНТАЖ ҚИЛИШ СТОЛЛАРИ, 2 дона. Баҳоси — 600 сўм;**
— **16-КБ31-3 кинопроектори. Баҳоси — 130 сўм.**
Маълумотлар олиш учун телефон: 44-33-04.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

МУҲАРРИР ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: мафкура — 325778, деҳқончилик-саноат — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Советлар ҳаёти — 325645; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар —334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Д.—1932.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12